

„INNOWACYJNA WIELKOPOLSKA”

Regionalna Strategia Innowacji

Stwórzmy środowisko

przyjazne innowacjom

Poznań, styczeń 2004

Niniejszy dokument jest rezultatem prac podjętych w ramach projektu RIS UE „Innowacyjna Wielkopolska” (Regional Innovation Strategy). W prace te zaangażowani byli eksperci regionalni i międzynarodowi, Jednostka Wykonawcza (Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego i Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji UAM), a także członkowie Komitetu Sterującego, Grup Roboczych oraz osoby biorące udział w badaniach ankietowych.

SPIS TREŚCI

I WSTĘP.....	3
II WIZJA INNOWACYJNEJ WIELKOPOLSKI	5
III DIAGNOZA STANU INNOWACYJNOŚCI WIELKOPOLSKI.....	6
1. Ogólna charakterystyka potencjału gospodarczego regionu.....	6
2. Charakterystyka głównych sfer regionalnego systemu innowacji. 9	
2.1. Innowacyjne potrzeby przedsiębiorstw regionu.....	9
2.2. Potencjał systemu badań i edukacji, powiązania nauki i przemysłu.....	13
2.3. Usługi okołobiznesowe i transferu technologii.....	14
2.4. Sytuacja w słabiej rozwiniętych obszarach Wielkopolski.....	15
IV ANALIZA SWOT.....	18
V CELE STRATEGICZNE.....	22
2. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz	
innowacji.....	23
3. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania	
innowacji.....	23
4. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu	
konkurencyjności gospodarki.....	24
5. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej.....	24
VI CELE OPERACYJNE.....	25
1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu.....	25
1.1. Podniesienie kultury innowacyjnej środowisk regionu.....	25
1.2. Wsparcie poprzez innowacje słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski.....	25
1.3. Tworzenie warunków i instrumentów dla wdrażania Regionalnej Strategii	
Innowacji.....	26
2. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania	
innowacji.	26
2.1. Przełamanie mentalnych barier innowacji i współpracy.....	26
2.2. Zwiększenie umiejętności kadr w przedsiębiorstwach.....	26
2.3. Rozwój bazy technicznej przedsiębiorstw.....	27
2.4. Rozwój międzyregionalnej współpracy firm.....	27
3. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu	
konkurencyjności gospodarki.....	28
3.1. Kreowanie przedsiębiorczych postaw w nauce.....	28
3.2. Utworzenie struktur i regulacji w nauce ułatwiających jej współpracę z	
gospodarką.....	28
3.3. Wzrost udziału przychodów nauki ze współpracy z przedsiębiorstwami.....	28
3.4. Dostosowanie oferty edukacyjnej nauki do potrzeb regionalnej gospodarki.....	29
4. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej.....	29
4.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz innowacji.....	29
4.2. Poprawa jakości usług oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw.....	29
4.3. Poprawa struktury i ułatwienie dostępu do usług.....	30
4.4. Rozwój instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do potrzeb	
przedsiębiorstw.....	30
VII PROPONOWANE DZIAŁANIA.....	32
VIII WDRAŻANIE STRATEGII.....	39
1. Propozycja zadań i ról poszczególnych podmiotów realizujących	
Strategię Innowacji:.....	39
3. Proponowane przykładowe akcje pilotażowe.....	41
3.1. Przykłady akcji zaproponowanych przez regionalne podmioty dla realizacji	
strategii w pierwszym okresie wdrażania – akcje krótkookresowe.....	42
3.2. Przykłady akcji zaproponowanych przez regionalne podmioty dla realizacji	
strategii w dalszej perspektywie - akcje średniookresowe.....	43
IX SŁOWNICZEK POJĘĆ.....	46

I Wstęp

Wielkopolska staje przed nowym, szczególnym wyzwaniem włączenia się w najbliższym czasie w organizm gospodarczy i społeczny Zjednoczonej Europy.

Musimy zdać sobie sprawę z tego, że to od nas zależy, jakie miejsce zajmiemy wśród europejskich regionów, czy będziemy równorzędnym partnerem, czy też zostaniemy na peryferiach rozwijającej się Europy. Musimy sprawić, aby posiadany przez nas potencjał, wyrażający się przedsiębiorczością Wielkopolan oraz siłą wielkopolskiej gospodarki i nauki, zdecydował o podniesieniu poziomu konkurencyjności Wielkopolski względem innych europejskich regionów.

Prace nad Regionalną Strategią Innowacji pozwoliły nam zrozumieć, że możliwość funkcjonowania na konkurencyjnym rynku zależy od zdolności gospodarki do tworzenia i wdrażania innowacji.

Mamy świadomość, że opracowany przez nas dokument nie zagwarantuje automatycznego wejścia Wielkopolski na drogę rozwoju opartą na innowacjach. Wierzimy jednak, że wskazane w nim główne kierunki rozwoju pomogą nam wdrożyć działania pozwalające na wzrost zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania nowych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych oraz umożliwią wykorzystanie potencjału intelektualnego i naukowego Wielkopolski.

Opracowanie dokumentu programującego innowacyjny rozwój naszego regionu wymagało współpracy różnych partnerów społeczno-gospodarczych, mobilizacji kapitału społecznego, udziału wszystkich najważniejszych aktorów systemu innowacji w regionie, w tym przedsiębiorstw, wielkopolskich uczelni wyższych, instytutów naukowo-badawczych, agencji rozwoju regionalnego, izb przemysłowo-handlowych, jednostek samorządu terytorialnego z całego regionu, organizacji pozarządowych oraz ekspertów regionalnych i międzynarodowych, a także reprezentantów regionów Marche we Włoszech oraz Brandenburgii z Niemiec, partnerów projektu RIS „innowacyjna Wielkopolska”. Prace te koordynowane były przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego oraz Poznański Park Naukowo-Technologicznego Fundacji UAM.

Współtwórcy strategii innowacji dla Wielkopolski spotykając się w ramach Komitetu Sterującego, Grup Roboczych, uczestnicząc w badaniach ankietowych, poszukiwali odpowiedzi na ważne pytania dotyczące potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw regionu, podaży systemu badań i edukacji, wzmocnienia powiązań nauki i przemysłu, dostępności i jakości usługi finansowych, transferu technologii, wzmocnienia słabiej rozwiniętych części regionu oraz współpracy między regionami, pozwalającej na wzmocnienie wymiany gospodarczej.

Regionalna Strategia Innowacji wyznacza priorytety polityki innowacyjnej w Wielkopolsce na następne kilka lat. Jest kontynuacją rozwoju opartego na innowacjach sformułowanego w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego oraz przykładem włączenia się Wielkopolski do wspólnoty ponad 120 innowacyjnych regionów Europy, które realizują już swój innowacyjny rozwój zgodnie z wcześniej opracowanymi Regionalnymi Strategiami Innowacyjnymi. Jej wdrożenie ma służyć ekonomicznemu rozwojowi regionu oraz umiejętnemu wykorzystaniu posiadanego potencjału. Jesteśmy świadomi, że najbogatsze regiony Europy, zapewniające swym mieszkańcom wysoką jakość życia, to te, które swój rozwój zawdzięczają innowacjom.

I N N O W A C Y J N A W I E L K O P O L S K A

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski powstała w ramach projektu RIS „Innowacyjna Wielkopolska” współfinansowanego przez Komisję Europejską w ramach 5. Programu Ramowego Badań i Rozwoju Technologicznego UE.

II Wizja innowacyjnej Wielkopolski

Wielkopolska to region o silnych tradycjach gospodarności i przedsiębiorczości, cechujący się dużymi potencjałami gospodarczym i ludzkim, które mogą być podstawą konkurencyjnego rozwoju oraz wysokiej pozycji wśród pozostałych regionów w Polsce.

Powinniśmy mieć jednak świadomość, że chcąc osiągnąć w przyszłości odpowiedni poziom życia w regionie, musimy ciągle poszukiwać nowych rozwiązań, podejmować nowe wyzwania, i już dziś wytyczyć właściwe dla Wielkopolski miejsce wśród innowacyjnych regionów Europy.

Partnerzy społeczno-gospodarczy zaangażowani w tworzenie strategii są zgodni, iż naszą wspólną wizją jest Wielkopolska:

1. Wykorzystująca tradycję oraz współczesny potencjał intelektualny i gospodarczy, dla tworzenia innowacyjnych podstaw rozwoju,
2. Uznająca innowacje za główny czynnik regionalnego wzrostu gospodarczo-społecznego,
3. Tworząca środowisko przyjazne innowacjom poprzez wspieranie:
 - powstawania i rozwoju firm innowacyjnych,
 - tworzenia nowoczesnych technologii w jednostkach sektora B+R i ich komercjalizacji,
 - powstania płaszczyzny współpracy sektora nauki i edukacji z gospodarką,
4. Zdolna konkurować z innymi regionami europejskimi.

III Diagnoza stanu innowacyjności Wielkopolski

1. Ogólna charakterystyka potencjału gospodarczego regionu

Województwo wielkopolskie jest jednym z największych regionów w Polsce. Pod względem powierzchni (29.826 km²) zajmuje drugie miejsce w kraju, a pod względem liczby mieszkańców trzecie (8,7% ogółu ludności Polski). Wielkopolska z racji korzystnego położenia na kontynencie europejskim, jest swego rodzaju pomostem między Europą Wschodnią a Zachodnią.

W klasyfikacji województw opartej na syntetycznym wskaźniku wielowymiarowej struktury poziomu rozwoju województwo wielkopolskie zostało zaliczone do grupy o wysokim poziomie rozwoju. Znalazło się ono na tej skali na trzecim miejscu po województwach mazowieckim i śląskim.

Według statystyk GUS wartość PKB przypadająca na 1 mieszkańca w 2001 roku wyniosła w regionie 20635 zł przy średniej krajowej 19430 zł. Jednak tylko jeden podregion (NUTS 3) - miasto Poznań - może pochwalić się wskaźnikiem zdecydowanie wyższym od średniej krajowej (39 847 zł).

Wartość dodana brutto na 1 pracującego wynosiła w 2001 r. w Wielkopolsce 45255 zł i nieznacznie przekraczała średnią wartość krajową (44 021 zł). Jednak, podobnie jak w przypadku PKB, jedynie miasto Poznań znacznie przekraczało średnią krajową, natomiast w pozostałych subregionach była od niej niższa – w kaliskim i konińskim osiągając wielkość ok. 75% średniej krajowej. Ogółem wartość dodana brutto wytworzona w Wielkopolsce 2001r. wyniosła 60,8 mld zł, tj. 9,2% tej wartości dla Polski.

Wielkopolska wchodzi do UE jako region o niższym poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego na skutek:

- niższej wydajności pracy,
 - odmiennej (tzn. bardziej tradycyjnej) struktury gospodarczej,
 - niewykorzystanych efektywnie dużych zasobów ludzkich,
- co ilustrują dane w tabeli.

L.p.	Wyszczególnienie	Wielko- polska	Polska	UE-25
1	Poziom PKB na 1 mieszkańca w 2001r (w PPS)	42,1%	40,1%	100
2	Poziom wydajności pracy w 2001 (EU-15 = 100)	48,9%	46,6%	X
3	Poziom produkcji rolnej na 1ha (EU-15 = 100)	89%	62,5%	X
4	Udział pracujących w % (w 2001 roku)			
	- I sektor (rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo)	19,3%	19,2%	5,5%
	- II sektor (przemysł, budownictwo)	35,2%	30,7%	29,4%
	- III sektor (usługi)	45,6%	50,1%	65,1%
5	Stopa bezrobocia ogółem w 2002r, W tym ludności w wieku 15-24 lat	18,2% 38,0%	19,9% 42,5%	9,0% 18,1%
6	Udział ludności z wykształceniem wyższym w 2002r	9,3%	9,7%	20,6%
7	Różnice wewnątrz-regionalne w zakresie PKB na 1 mieszkańca (na poziomie NUTS3)	2,5- krotne	4,2- krotne	x

Dane: Eurostat i opracowanie R. Chmielewski

Potencjał badawczo-rozwojowy w coraz większym stopniu przekłada się na konkurencyjność regionu. W 2000 roku udział województwa wielkopolskiego w ogólnopolskich nakładach na B+R wynosił 7,0 %, natomiast w zatrudnieniu 9,3 % Średni udział zatrudnionych w działalności B+R w liczbie pracujących w województwie wynosił 0,8 %, przy średniej dla Polski równej 0,9 %. Istotny jest także udział nakładów na B+R w przychodach ze sprzedaży w % W 2000 roku w Wielkopolsce wskaźnik ten kształtował się poniżej średniej krajowej.

Bardziej szczegółowych informacji na temat nakładów na badania i rozwój w województwie dostarczają dane dla lat 1995-2000, czyli stosunkowo długiego okresu. Pozwalają na prześledzenie zmian zachodzących w województwie w sferze B+R. Wynika z nich, że w tym okresie:

- nakłady na B+R w cenach bieżących wzrosły z poziomu 131,3 mln PLN w roku 1995 do 337,3 mln PLN w roku 2000, przy czym w cenach stałych z 1995 roku wartość nakładów w roku 2000 wyniosła 195,1 mln PLN,
- wzrósł udział województwa w krajowych nakładach na B+R z 6,2 % w roku 1995 do 7,0 % w roku 2000 oraz w krajowym zatrudnieniu w sferze B+R z 7,5 % do 9,3 %,

- wzrosła wartość nakładów na B+R w przeliczeniu na pracującego (w cenach stałych z 1995 roku) z 106 do 144 PLN, przy czym wartości te były niższe niż średnia dla Polski.

W Wielkopolsce w 2001 roku faktycznie pracowało ok. 1 308 tys. osób, (spadek o około 4 pkt procentowe względem roku 2000) z tego najwięcej w usługach.

W 2000 roku wartość produkcji sprzedanej przemysłu województwa wielkopolskiego wynosiła 49,5 mld PLN, co oznacza, że w porównaniu z poprzednimi latami wzrosła. W tym samym okresie spadł natomiast minimalnie udział Wielkopolski w krajowej produkcji sprzedanej, z 10,4 % w 1998 roku do 10,1 % w 2000 roku.

W 2000 r. wartość produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego kształtowała się na poziomie 144 tys. zł i zwiększyła się od 1998 roku o 19,9 tys. zł. Udział nakładów inwestycyjnych w przemyśle w 2000 roku kształtował się w Wielkopolsce na poziomie 8,2 %. Z kolei wartość nakładów inwestycyjnych w przemyśle na jednego zatrudnionego w 2000 roku wynosiła 11,7 tys. PLN. Według danych GUS w 2000 roku wartość nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle w województwie wielkopolskim na jednego zatrudnionego wynosiła 4243 PLN, a udział w ogólnopolskich nakładach na działalność innowacyjną kształtował się na poziomie 11,9 % (3. miejsce w Polsce).

W gospodarce Wielkopolski coraz większą rolę odgrywają zagraniczne inwestycje bezpośrednie. W końcu 1999 roku zarejestrowanych było 1258 spółek z kapitałem zagranicznym, a udział województwa w ogólnopolskiej wartości zagranicznego kapitału podstawowego wynosił 8,6 %.

W porównaniu z innymi województwami przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym w Wielkopolsce odgrywają znacznie większą rolę w regionalnym eksporcie i imporcie. W 2000 roku udział tych przedsiębiorstw w całości eksportu województwa wynosił 65,5 % (w 1998 r. 59,3 %), natomiast w imporcie równy był 64,3 %.

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw wywiera w ostatnich latach znaczący wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy województwa wielkopolskiego. Na początku 2000r. w Wielkopolsce było zarejestrowanych ponad 288 tys. podmiotów należących do sektora MSP. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw pełnił dotychczas główną rolę w procesach absorpcji wolnej siły roboczej, zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich województwa. Sektor ten stworzył miejsca pracy dla większości osób zwalnianych z restrukturyzowanych dużych przedsiębiorstw publicznych.

Do niekorzystnych cech przedsiębiorczości w Wielkopolsce trzeba zaliczyć m.in. zbyt małą liczbę przedsiębiorstw w wielu gminach, niezadowalające wyposażenie kapitałowe znacznej części firm, niewielką innowacyjność, wysokie koszty własne i niską rentowność większości przedsiębiorstw oraz ich wysokie zadłużenie.

Skala dokonanych zmian i udział Unii Europejskiej w obrotach handlowych województwa świadczy nie tylko o zdolności konkurencyjnej gospodarek regionalnych, ale może być jednym z czynników w istotny sposób określających przyszłą reakcję województwa na integrację Polski z UE.

W 2001 roku udział Wielkopolski w eksporcie Polski kształtował się na poziomie 10,7 %. Z punktu widzenia wysokości tego wskaźnika plasuje to województwo na 3.

miejscu w Polsce. W latach 1995-2001 wartość eksportu systematycznie rosła, od 1,8 mld USD w 1995 r. do 3,8 mld USD w 2001 roku. Jeżeli wartość eksportu w 1995 r. przyjąć za 100, to w 2001 wynosiła ona 208,9.

Podobne tempo wzrostu cechowało wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2001 roku eksport per capita wyniósł 1143 USD i zwiększył się w stosunku do 1995 roku o 590 USD (wzrost o 106,6 %).

Wszystkie wyżej opisane dane ilustrują, że Wielkopolska jest na tle kraju regionem rozwijającym się, silnym gospodarczo, ale charakteryzuje się jednocześnie słabością w dziedzinie innowacyjności.

2. Charakterystyka głównych sfer regionalnego systemu innowacji

Diagnoza w tym zakresie przygotowana została dla obszarów analizowanych w ramach projektu RIS. Poniższy opis jest streszczeniem raportów z badań przygotowanych przez ekspertów regionalnych oraz podsumowań dyskusji warsztatowych Grup Roboczych z uwzględnieniem dostępnych danych dotyczących polskich i wielkopolskich przedsiębiorstw, sytuacji instytucji wsparcia oraz sektora B+R. Pod uwagę wzięto analizę poziomu innowacyjności regionu, bariery wprowadzania innowacji oraz możliwości wykorzystania istniejącego potencjału.

2.1. Innowacyjne potrzeby przedsiębiorstw regionu

Od początku transformacji Wielkopolska cechuje się dość dużą dynamiką rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza małej i średniej. Na przykład, w latach 1997 - 2001 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o ponad 30%, w tym z kapitałem zagranicznym o prawie 40%. Pod koniec 2001 roku wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów na 1tys. mieszkańców wynosił 32 i był jednym z najwyższych w kraju. Przeszło 99% stanowiły małe i średnie podmioty, w tym prawie 80% małe, liczące poniżej 5 zatrudnionych zakłady osób fizycznych. Na początku 2000 r. w województwie wielkopolskim zatrudnienie w małych i średnich przedsiębiorstwach wynosiło 242 osoby na 1 tys. mieszkańców (drugie miejsce w kraju po woj. mazowieckim).

Pod względem odsetka firm innowacyjnych w populacji badanej przez GUS (firmy przemysłowe powyżej 50 pracujących), województwo Wielkopolskie w ostatnich dwóch latach plasuje się na ostatnim miejscu w kraju. Ten negatywny objaw pogłębił się. W roku 2002 jedynie, co czwarta firma w Wielkopolsce deklarowała, że poniosła jakiegokolwiek nakłady na innowacje (średnio w kraju – co trzecia). Stosunkowo najbardziej zaangażowane były tu firmy duże, powyżej 250 pracujących, a także te z kapitałem zagranicznym. Oznacza to wyzwanie dla Regionalnej Strategii Innowacji powiązania tych przedsiębiorstw z gospodarką regionu, a zwłaszcza tworzenia łańcuchów dostaw i podwykonawców z MŚP z Wielkopolski. Firmy te mogą być źródłem rozpowszechniania nowych technologii oraz sposobów zarządzania. Natomiast szczególnie niski poziom innowacyjności deklarują podmioty poniżej 50 osób, co wykazały badania w roku 2000. Bardzo mała (o połowę niższa niż w skali kraju) jest innowacyjność firm usługowych – tylko 8,5% firm usługowych wprowadziło jakiegokolwiek nowe usługi. Najmniej innowacyjne w regionie są małe i średnie przedsiębiorstwa. Natomiast wskaźnik innowacyjności w

I N N O W A C Y J N A W I E L K O P O L S K A

firmach średnich kształtuje się na poziomie 17%, czyli jest dwukrotnie niższy aniżeli średnio w krajach Unii Europejskiej.

<i>III.2.1.1.1Lp</i>	Wyszczególnienie	Wielkopolsk a [%]	Polsk a [%]
1	Ilość przedsiębiorstw innowacyjnych w 2002r ogółem	24,1	36,7
1a	w tym w sektorze prywatnym	22,9	35,2
1b	w tym z kapitałem zagranicznym	29,0	41,3
1c	z tego o liczbie pracujących 50-249	17,1	31,5
1d	z tego o liczbie pracujących powyżej 249	56,0	57,0
2	Wielkość nakładów na innowacje w stosunku do wielkości obrotów w 2002 roku ogółem	5,7	4,6
2a	w tym w sektorze prywatnym	4,9	5,1
2b	w tym w zakładach z kapitałem zagranicznym	8,6	7,1
2c	z tego w zakładach o liczbie pracujących 50-249	5,0	7,1
2d	z tego w zakładach o liczbie pracujących powyżej 249	5,8	4,7
3	Sprzedaż nowych i zmodernizowanych wyrobów w stosunku do ogólnej sprzedaży w 2002 roku	17,7	22,4
3a	w tym nowych w skali rynku	4,4	3,8
3b	w tym w zakładach w sektorze prywatnym	5,0	3,9
3c	w tym w zakładach z kapitałem zagranicznym	8,7	4,8
3d	z tego w zakładach o liczbie pracujących 50-249	3,3	3,2
3e	z tego w zakładach o liczbie pracujących powyżej 249	4,7	4,0
4	Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w 2001r w 2002r	29,5 30,2	36,4 30,2
5	Wielkość nakładów na innowacje w stosunku do wielkości obrotów w 2001 roku	4,3	3,8
6	Sprzedaż nowych i zmodernizowanych wyrobów w stosunku do ogółu sprzedaży w 2001 r	28,7	21,5
6a	w tym nowych w skali rynku w 2001r	7,2	7,3
6b	w tym w sektorze prywatnym	8,2	8,9

6c	w tym we własności zagranicznej	1,12	3,2
----	---------------------------------	------	-----

Dane wynikowe ze sprawozdań GUS PNT-O2 i opracowanie R. Chmielewski

Wielkopolskie przedsiębiorstwa dobrze sobie radzą w bieżącym funkcjonowaniu na rynku. Mimo trudnych warunków gospodarowania i dekoniunktury ostatnich lat większość firm utrzymuje lub nawet rozwija swoją pozycję rynkową. Sukcesy zawdzięczają dobrej kulturze marketingowej, umiejętności dostosowania się do wymogów klientów, dobremu kapitałowi intelektualnemu, zaangażowaniu pracowników w proces rozwoju firmy oraz w tworzenie innowacji, dobrej kulturze organizacyjnej, dbałości o jakość swoich wyrobów i usług, wysokim umiejętnościami adaptacyjnym oraz naśladowaniu dobrych wzorów.

Największą słabością wielkopolskich przedsiębiorstw jest brak myślenia strategicznego i długofalowego planowania rozwoju firmy. Wiele celów, takich jak rozwój nowego produktu, ulepszanie procesu produkcji, redukcja odpadów, poprawa warunków pracy, czy też zwiększanie udziału w rynku odkładanych jest na plan dalszy. Na bieżąco podejmowane są tylko takie działania, jak: redukcja kosztów produkcji (częsta przesłanka wprowadzania nowego procesu), szukanie kanałów dystrybucji oraz dbanie o jakość.

Przedsiębiorstwa w Wielkopolsce, generalnie rzecz biorąc, posiadają dobry, nowoczesny park maszynowy. Luka technologiczna w stosunku do krajów rozwiniętych została w ostatnich 10 latach zmniejszona, choć z powodów finansowych często kupowano maszyny używane, a zakupione nowe urządzenia często nie były najnowocześniejsze. Wiele nowoczesnych przedsiębiorstw jest zależnych technologicznie, co wynika z modernizacji polegającej głównie na zakupie gotowych maszyn i urządzeń.

Słabo wykorzystywane są przez wielkopolskie firmy takie źródła innowacji jak uczelnie i instytuty badawcze. Świadczy to zarówno o niedostosowaniu oferty tych instytucji do potrzeb przedsiębiorstw, jak i o braku kontaktów między przedsiębiorstwami a sektorem B+R.

Przedsiębiorstwa z naszego regionu mają zdolność diagnozowania i dostosowywania się do takich czynników otoczenia jak: zmiany cen na rynku, preferencje klientów, czy działania najbliższych konkurentów. Brakuje im natomiast umiejętności dogłębnej analizy rynku, na którym działają, oraz przewidywania długofalowych trendów rynkowych i technologicznych.

Firmy z Wielkopolski chętniej współpracują z przedsiębiorstwami spoza regionu niż z firmami najbliższego otoczenia. Do najchętniej deklarowanego typu współpracy, zarówno w skali powiatu, jak i regionu, należą wspólna promocja produktów oraz szkolenia personelu. Najmniejszym zainteresowaniem cieszą się wspólne zakupy sprzętu i materiałów, zarówno w skali powiatu jak i regionu.

Wielkopolskie przedsiębiorstwa mają problemy z wykorzystaniem możliwości płynących z gospodarczej współpracy międzyregionalnej. Istnieją bariery utrudniające nawiązanie i owocne kontynuowanie kooperacji na skalę ponadregionalną. Główne tego przyczyny to bariera mentalna związana z niechęcią do współpracy oraz obawy związane z brakiem doświadczenia we współpracy z firmami z innych krajów i regionów.

W toku analizy zidentyfikowano następujące problemy MSP:

a) Problemy związane z umiejętnościami i mentalnością przedsiębiorców:

- *Brak u większości świadomości, że innowacje są kluczem do długofalowego rozwoju i przetrwania.*
- *Brak świadomości swoich potrzeb oraz możliwości w zakresie innowacji.*
- *U większości brak umiejętności myślenia strategicznego i planowania długofalowego rozwoju.*
- *Brak umiejętności zaawansowanej analizy rynku.*

b) Problemy związane z nieumiejętnością współpracy przedsiębiorstw:

- *Brak współpracy przedsiębiorstw w skali regionalnej.*
- *Niedostrzeganie korzyści wynikających ze współpracy z partnerami oraz postrzeganie innych firm jedynie jako konkurentów i zagrożenie.*
- *Nie korzystanie przez większość z usług instytucji wsparcia.*
- *Brak współpracy z regionalnym i krajowym sektorem B+R.*

c) Problemy edukacyjne i szkoleniowe związane z podnoszeniem umiejętności kadr przedsiębiorstw:

- *Niedostateczna ilość wysokokwalifikowanych specjalistów w zakresie technologii, którzy posiadaliby praktyczne przygotowanie do pracy w poszczególnych branżach.*
- *Niedostateczna ilość szkoleń pracowników w zakresie stosowanych technologii, systemów zapewniania jakości, zaawansowanych technik zarządzania, kreatywności i współpracy.*
- *Niedostateczna liczba specjalistów z zakresu organizacji i zarządzania w firmie mogących pełnić funkcje menedżerów szczególnie w małych przedsiębiorstwach.*

d) Problemy związane z transferem nowych technologii oraz unowocześnianiem bazy technicznej w przedsiębiorstwach:

- *Brak wystarczającego dostępu do środków finansowych umożliwiających transfer technologii oraz rozbudowę lub unowocześnienie bazy technicznej, związany często z niewystarczającym kapitałem firm.*
- *Ograniczone źródła informacji o możliwościach pozyskania nowych technologii.*
- *Brak specjalistycznej pomocy z zakresu transferu technologii do przedsiębiorstw.*
- *Niewielki udział produktów zaawansowanej technologii w eksporcie przedsiębiorstw.*
- *Brak umiejętności budowy przewagi konkurencyjnej w oparciu o nowe technologie i inwestycje w bazę techniczną.*

e) Problemy związane ze współpracą międzyregionalną przedsiębiorstw:

- *Brak koordynacji i współpracy międzyregionalnej pomiędzy władzami samorządowymi różnych poziomów, przedstawicielami biznesu i innych instytucji,*
- *Istnienie barier mentalnych, emocjonalnych, politycznych i językowych utrudniających przedsiębiorcom współpracę międzyregionalną.*
- *Niechęć firm do współpracy, tworzenia sieci współpracy, zwłaszcza, jeśli te sieci są tworzone odgórnie.*
- *Brak za granicą wystarczających informacji o potencjale Wielkopolski i możliwościach gospodarczych regionu.*

2.2. Potencjał systemu badań i edukacji, powiązania nauki i przemysłu

Główny potencjał naukowy regionu skupiony jest w Poznaniu, gdzie zlokalizowana jest większość uczelni, jednostek Polskiej Akademii Nauk oraz jednostek badawczo-rozwojowych (JBR). Potencjał ten jest jednak rozdrobniony – przeważają jednostki małe, zarówno pod względem liczby pracowników, jak i rozmiarów budżetu.

Wielkość środków przeznaczanych na badania w Wielkopolsce, choć ich wartości bezwzględne rosną, w stosunku do regionalnego PKB pozostają na tym samym poziomie wynoszącym 0,5 - 0,6%. Niski poziom nakładów na sektor B+R wynika z tego, że jest on w głównej mierze finansowany ze środków publicznych, a nie przez podmioty gospodarcze. Udział przedsiębiorstw w finansowaniu nauki i badań w przypadku Wielkopolski jest niższy od średniej krajowej.

Około 3/4 środków uzyskiwanych przez sektor B+R regionu jest obecnie przeznaczanych na cele bieżące związane z realizacją prac badawczych, przy czym utrwała się bardzo niekorzystna struktura tych prac – w coraz większym stopniu finansowane są badania podstawowe przy jednoczesnym spadku udziału prac rozwojowych. Regionalne jednostki sektora B+R w dużej mierze koncentrują się na działaniach należących do początkowych etapów całego procesu innowacyjnego, tzw. „drogi od pomysłu do przemysłu”. Na tym tle pozytywnie rysuje się odmienny charakter działalności m.in. JBR-ów, Akademii Rolniczej i Politechniki Poznańskiej, w przypadku, których wzrasta znaczenie prac rozwojowych, a także doradztwa w zakresie wprowadzania innowacji na rynek, standaryzacji i certyfikacji technicznej.

O znaczących mimo wszystko efektach pracy działających w Wielkopolsce jednostek sektora B+R świadczą posiadane patenty i wzory użytkowe, skala wdrożeń w gospodarce regionu i kraju, a także liczba uzyskanych akredytacji i certyfikatów.

Istnieją również w naszym regionie dobre przykłady współpracy sektora B+R z gospodarką oraz realizacji przez instytucje naukowe programów badawczych uwzględniających potrzeby firm.

W toku analizy zidentyfikowano następujące problemy sektora badań:

a) Sektor B+R

- *Koncentrowanie się większości naukowców na badaniach podstawowych.*
- *Słaba współpraca pomiędzy nauką a gospodarką, czego główną przyczyną jest bariera świadomości. Po stronie nauki wiąże się to z negatywnym*

stosunkiem do prowadzenia prac naukowych na zamówienie i dla zysku, w przeciwieństwie do badań motywowanych tylko względami poznawczymi.

- *Brak umiejętności menedżerskich u większości wielkopolskich naukowców.*
- *U większości jednostek sektora B+R brak umiejętności sformułowania atrakcyjnej oferty nowych rozwiązań technologicznych, czy usług badawczych dla gospodarki.*
- *Brak struktur i procedur w jednostkach naukowych, potrzebnych do współpracy z firmami (brak ośrodków transferu technologii, tzw. „biura łącznikowego do współpracy z przemysłem”).*
- *Brak prawnych uregulowań (także praktycznych doświadczeń) w zakresie korzystania przez gospodarkę z infrastruktury uczelni i jednostek naukowych, zabezpieczania praw własności intelektualnej.*
- *Nieprzychylnie stanowisko kierownictw jednostek B+R w sprawie rozwijania działalności gospodarczej przez pracowników, sprzyjające wzrostowi „szarej strefy” w nauce..*
- *Nieumiejętność myślenia kategoriami przedsiębiorstw oraz nieznamość ich potrzeb, wynikające z ograniczonej możliwości wzajemnego poznania się (np. poprzez szkolenia, certyfikację, umowy dotyczące praktyk dla studentów i doktorantów).*
- *Brak praktyki rozwiązywania problemów przedsiębiorstw poprzez prace naukowe powstające na uczelniach oraz zwyczaju oddelegowywania pracowników naukowych do przemysłu.*
- *Niski udział dochodów ze świadczenia usług i sprzedaży technologii przedsiębiorstwom w budżetach jednostek B+R oraz niewystarczająca skłonność do poszukiwania pozabudżetowych środków na badania naukowe.*

b) Edukacja

- *Brak wysokokwalifikowanych specjalistów w zakresie technologii i zarządzania, którzy mieliby praktyczne przygotowanie do pracy w poszczególnych branżach.*
- *Brak instrumentów przepływu do instytucji edukacyjnych informacji o potrzebach kadrowych firm, pozwalających na kształtowanie odpowiedniej oferty edukacyjnej.*

2.3. Usługi okołobiznesowe i transferu technologii

Instytucje wsparcia przedsiębiorczości i innowacji są jednostkami nowymi w polskiej rzeczywistości gospodarczej. Pojawiły się z początkiem transformacji gospodarczej w latach 90. Większość z nich, zarówno w kraju, jak i w Wielkopolsce, zajmuje się działalnością doradczą, informacyjną i konsultacjami wspierając w ten sposób lokalną i regionalną przedsiębiorczość. Potencjał wielkopolskich instytucji wsparcia stale wzrasta. Potrafią one korzystać z grantów na usługi dla sektora MSP (np. w ramach programu Phare czy 6. Programu Ramowego UE), rosną kwalifikacje ich kadr. Rozpoczęty też został proces tworzenia regionalnej sieci obejmujący już kilka takich instytucji. W porównaniu z innymi województwami wielkopolskie ośrodki okołobiznesowe posiadają więcej akredytacji KSU MSP. Jednak instytucje wsparcia są ciągle słabe, również finansowo, odczuwają braki specjalistycznego personelu a ich oferta jest nadal zbyt uboga.

Największym problemem instytucji wsparcia w naszym regionie jest rozbieżność między ofertą usługową a zapotrzebowaniem przedsiębiorstw innowacyjnych. Brak odpowiedniej jakości specjalistycznej oferty powoduje, że ocena jej przydatności dokonana przez przedsiębiorstwa jest bardzo niska.

Powyższe fakty świadczą o tym, że instytucje wsparcia są słabym i wymagającym znacznego wsparcia ogniwem regionalnego systemu innowacyjnego.

W toku analizy zidentyfikowano następujące problemy systemu wsparcia przedsiębiorczości i innowacji:

- *Niedopasowanie oferty instytucji wsparcia do potrzeb przedsiębiorstw, niewystarczająca jakość oraz niekompletność oferty usługowej.*
- *Brak przepływu informacji na temat oferowanych usług między instytucjami wsparcia oraz między tymi instytucjami a przedsiębiorstwami.*
- *Brak konsolidacji i udostępniania oferty ośrodków wsparcia (współpraca, baza informacyjna, przejrzystość systemu).*
- *Niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia zarówno lokalnych, bliskich geograficznie przedsiębiorstwom, jak i branżowych – regionalnych.*
- *Brak specjalistów – doradców technologicznych, audytorów technologicznych, doradców ds. ochrony własności intelektualnej, pośrednictwa w transferze technologii.*
- *Brak analityków finansowych i doradców finansowych w zakresie innowacji.*
- *Niebezpieczeństwo „psucia” oferty w wyniku dotowania usług wsparcia ze środków publicznych,*
- *Niewystarczająca motywacja instytucji wsparcia do działania na wolnym rynku.*
- *Część ośrodków innowacji i transferu technologii nie potrafi formułować komercyjnej strategii funkcjonowania jednostki.*
- *Brak instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do różnych potrzeb:*
 - *dzielących z przedsiębiorcą ryzyko wprowadzania innowacji (venture capital, business angels i podobne),*

- *pozwalających finansować małe przedsięwzięcia oraz pozwalające na rozpoczęcie działalności nowej, innowacyjnej firmie (fundusze załączkowe seed capital, fundusze pożyczkowe),*
- *poręczających przedsięwzięcia innowacyjne.*

2.4. Sytuacja w słabiej rozwiniętych obszarach Wielkopolski.

Wielkopolska charakteryzuje się zróżnicowaniem rozwoju gospodarczego, infrastruktury, technologicznym, czy też naukowym poszczególnych subregionów. W naszym regionie istnieją słabiej rozwinięte obszary. Nie jest ich wiele, ale problemy z jakimi one się zmagają, są poważne i wymagają podjęcia wielu działań.

Do najważniejszych czynników negatywnych kumulujących się na obszarach słabiej rozwiniętych zaliczyć należy: peryferyjne położenie względem dużych aglomeracji miejskich i głównych szlaków komunikacyjnych, wzrastające bezrobocie i niewielki przyrost inwestycji, a także niedorozwój usług rynkowych.

Problemy te w znacznej mierze utrudniają rozwój lokalnych systemów gospodarczych. Ważne jest, że niektóre podmioty gospodarczo- społeczne potrafią identyfikować istniejące problemy w sposób właściwy. Szczególnie istotne jest stanowisko władz lokalnych, które w dużej mierze wpływają na kreowaną na tych terenach politykę rozwoju. Nieliczne samorządy są świadome dużego znaczenia czynników społeczno-kulturowych, politycznych i technologicznych rozwoju lokalnego.

Na tych obszarach przeważa przeciętny poziom zaopatrzenia w usługi rynkowe, transportowe oraz bankowe. Nisko oceniana jest działalność i dostępność lokalnych centrów szkoleniowych oraz firm konsultingowych. Również lokalny sektor B+R nie stanowi siły rozwoju innowacyjnego.

Na obszarach słabo rozwiniętych obserwowany jest ponadto niski wpływ regionalnych instytucji otoczenia biznesu, uczelni wyższych oraz regionalnych jednostek B+R na lokalny, innowacyjny rozwój.

Poziom kapitału społecznego jest na tych obszarach średni. Stosunkowo wysokie są kwalifikacje i dostępność siły roboczej, natomiast średni poziom reprezentuje lokalna kadra kierownicza. Problemem obszarów słabiej rozwiniętych staje się odpływ wykształconych kadr kierowniczych i wysoko wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich.

Zauważalny jest brak aktywnych menedżerów w administracji samorządowej. Samorządy w zbyt małym stopniu zajmują się problematyką gospodarczą, a szczególnie problematyką innowacyjną. Innowacyjność nie znajduje właściwego miejsca w strategiach rozwoju gmin i powiatów. Wiedza władz o przedsiębiorstwach innowacyjnych jest niewielka.

Należy jednak podkreślić, że na tych obszarach można już obserwować pierwsze przejawy kultury innowacyjnej i powstawanie warunków dla jej tworzenia. Należą do nich: otwartość na współpracę oraz świadomość konieczności wprowadzenia zmian i zdobywania wiedzy. Istnieje na tym obszarze grupa przedsiębiorstw wprowadzających innowacje i eksportujących własne wyroby. Te przedsiębiorstwa stanowią dobre wzory do naśladowania.

Szansą dla obszarów słabiej rozwiniętych jest rosnące znaczenie ośrodków subregionalnych, bliższych im geograficznie, w których rozwija się szkolnictwo

wyższe, a instytucje wsparcia zyskują coraz wyższe kompetencje. Zauważalne jest także zwiększenie skali oddziaływania subregionalnych ośrodków miejskich na najbliższe otoczenie. Szansą dla słabo rozwiniętych obszarów jest także stopniowo wzrastająca świadomość przedsiębiorstw o konieczności współpracy. Można zauważyć zaczątki powstawania klasterów przedsiębiorstw.

W toku analizy zidentyfikowano następujące problemy słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski:

- *Niska aktywność innowacyjna firm, szczególnie małych i średnich.*
- *Słabe oddziaływanie regionalnych instytucji otoczenia biznesu oraz sektora B+R.*
- *Struktura wykształcenia ludności niedopasowana do potrzeb przedsiębiorstw.*
- *Odływ wykształconych kadr i wysoko wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich.*
- *Koncentracja działań samorządów powiatów i gmin na realizacji zadań własnych w zakresie infrastruktury technicznej, oświaty i opieki społecznej. Zbyt małe zainteresowanie problematyką gospodarczą, a szczególnie problematyką innowacji.*
- *Innowacyjność nie znajduje właściwego odzwierciedlenia w strategiach rozwoju gmin i powiatów.*
- *Brak odpowiedniej liczby instytucji wsparcia, jednostek sektora B+R, usług rynkowych w środowisku lokalnym.*
- *Niski poziom infrastruktury ograniczający rozwój innowacyjny.*
- *Bariery mentalne krępujące aktywne postawy oraz powodujące postawy oczekiwania pomocy z zewnątrz.*

IV Analiza SWOT

Silne strony	Słabe strony
PRZEDSIĘBIORSTWA	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ umiejętność dostosowania się do wpływu czynników otoczenia, takich jak np. zmiana preferencji klientów, zmiana cen ▪ stosowanie systemów jakości ▪ wprowadzanie przez część przedsiębiorstw nowoczesnych technik zarządzania ▪ dobry kapitał intelektualny, szczególnie w większych przedsiębiorstwach ▪ identyfikacja pracowników z interesami firmy ▪ umiejętność przetrwania w trudnych warunkach gospodarowania ▪ stosunkowo nowoczesny park maszynowy ▪ dobra marka wielu firm ▪ duże umiejętności naśladowania dobrych wzorów ▪ dobra kultura organizacyjna ▪ zaawansowanie w przygotowaniu do funkcjonowania w UE w zakresie dostosowania do norm jakości i bezpieczeństwa, zwłaszcza w firmach większych ▪ wysoki poziom eksportu przedsiębiorstw na tle kraju ▪ umiejętność adaptacji nowoczesnych rozwiązań technologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niski poziom innowacyjności, zwłaszcza małych i średnich ▪ niski poziom nakładów na innowacje ▪ niski poziom nowoczesności produkcji ▪ brak umiejętności myślenia strategicznego i planowania rozwoju firmy ▪ mała świadomość o potrzebach, możliwościach i korzyściach wynikających z wprowadzania innowacji ▪ brak umiejętności współpracy zarówno z innymi przedsiębiorstwami jak i instytucjami otoczenia oraz jednostkami badawczymi ▪ brak kapitału na inwestycje w innowacje ▪ nieumiejętność budowy przewagi konkurencyjnej w oparciu o nowe technologie - zależność technologiczna ▪ zbyt duże zaufanie we własne umiejętności zarządcze ▪ ograniczona znajomość najbardziej zaawansowanych technik zarządzania innowacjami ▪ nieumiejętność korzystania z usług oferowanych przez instytucje wsparcia ▪ słabe zasoby kapitału intelektualnego w małych firmach ▪ zbyt małe doświadczenie w funkcjonowaniu na rynku UE skutkujące brakiem kooperacji z zagranicznymi partnerami ▪ niski udział produktów zaawansowanych technologii w eksporcie
SEKTOR B+R	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duży potencjał intelektualny ▪ istnienie silnego ośrodka badawczo-naukowego w Poznaniu ▪ dobre doświadczenia niektórych jednostek B+R w dostosowywaniu się do nowej sytuacji rynkowej ▪ dobre przykłady projektów badawczych tworzonych przy współpracy z przedsiębiorstwami ▪ dobre przykłady wdrożeń technologii opracowanych w wielkopolskim sektorze B+R 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ słaba współpraca z gospodarką oraz instytucjami pośredniczącymi ▪ niski poziom komercjalizacji wyników badań ▪ brak struktur i procedur współpracy z gospodarką ▪ niedostosowanie oferty badawczej do potrzeb przedsiębiorstw ▪ brak wymiany kadr z gospodarką ▪ rozdrobnienie (małe zespoły i małe budżety) oraz brak koordynacji działań ▪ ograniczone umiejętności pozyskiwania środków na prowadzenie badań ze źródeł

	<p>pozabudżetowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koncentrowanie się na badaniach podstawowych w oderwaniu od aktualnych potrzeb gospodarki ▪ słabe zdolności menedżerskie wśród kadry zarządzającej w jednostkach B+R ▪ niewystarczające dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb gospodarki regionu ▪ słabe przygotowanie absolwentów do praktycznych warunków pracy w przedsiębiorstwach
INSTYTUCJE WSPARCIA	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duży odsetek ośrodków akredytowany w KSU ▪ umiejętność wykorzystania grantów na usługi dla sektora MSP ▪ rosnący potencjał ▪ rozwój sieci współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak koordynacji działań poszczególnych instytucji ▪ oferta niedostosowana do potrzeb przedsiębiorstw ▪ niewystarczające kwalifikacje kadr ▪ niedostateczna liczba instytucji oraz programów na rzecz transferu technologii, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych ▪ niewielki zakres oddziaływania ▪ brak instrumentów finansowania innowacji dostosowanych do różnych potrzeb
SŁABIEJ ROZWIĄTE OBSZARY	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ silne ośrodki subregionalne z podstawową infrastrukturą: instytucje wsparcia, szkoły wyższe ▪ potencjał lokalny, który może zostać spożytkowany dla innowacyjnego rozwoju regionu ▪ wzrost liczby lokalnych i subregionalnych inicjatyw na rzecz rozwoju ▪ dobre przykłady firm, które są innowacyjne i odniosły sukces ▪ istnienie lokalnych liderów – samorządów lokalnych i instytucji otoczenia - wspierających procesy innowacyjne ▪ powstawanie lokalnych sektorowych klastrów ▪ duża podaż siły roboczej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ różnice oraz braki w infrastrukturze technicznej ▪ niewielka świadomość innowacyjna samorządów lokalnych ▪ niski poziom kwalifikacji lokalnych kadr kierowniczych ▪ ograniczone zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego we wspieranie innowacyjnej gospodarki lokalnej ▪ nieumiejętność wykorzystania dostępnych środków służących podnoszeniu poziomu innowacyjności ▪ peryferyjne położenie względem dużych aglomeracji miejskich oraz głównych szlaków komunikacyjnych ▪ braki w jakości usług rynkowych (w tym bankowych)

Szanse	Zagrożenia
PRZEDSIĘBIORSTWA	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spodziewany wzrost gospodarczy i rozszerzenie możliwości rynkowych ▪ możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych na rzecz wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbyt duża fluktuacja inwestycji (szybki napływ i odpływ międzynarodowego kapitału) ▪ niepewność polityki gospodarczej państwa ▪ spodziewane zwiększenie poziomu konkurencji ▪ brak wewnętrznych źródeł rozwoju technicznego, import technologii z zagranicy

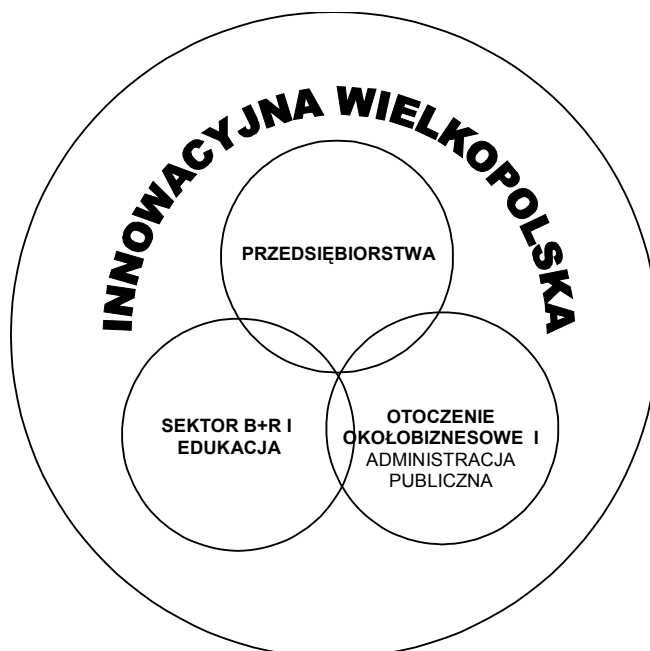
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój eksportu spowodowany zniesieniem barier celnych z UE ▪ spodziewany ogólny rozwój infrastruktury (związany z absorpcją funduszy strukturalnych) ▪ rozwój otoczenia okołobiznesowego i polityki wsparcia MSP, w wyniku realizacji polityki UE ▪ tradycyjna gospodarność i jedność regionu (jesteśmy dumni, że jesteśmy Wielkopolanami) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak instrumentów finansowania inwestycji innowacyjnych ▪ brak podaży odpowiednich kadr dla przedsiębiorstw ▪ postępująca globalizacja w gospodarce przejawiająca się monopolizacją i koncentracją rynków ▪ pogłębianie się luki technologicznej wskutek realizacji przez Europę Strategii Lizbońskiej
SEKTOR B+R	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ specjalizacja badawcza, zgodna z specyfiką regionu ▪ możliwość nawiązywania współpracy i wymiany kadr z instytucjami B+R z zagranicy ▪ możliwość uczestnictwa w europejskich programach badawczych (np. 6. Program Ramowy UE) ▪ możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych dla finansowania wspólnych projektów nauki i gospodarki ▪ możliwość korzystania z projektów celowych MNiI i innych inicjatyw podejmowanych na poziomie ogólnokrajowym ▪ możliwość osiągnięcia specjalizacji w niszowych dziedzinach badawczych, komplementarnych względem sektorów B+R w Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększający się dystans pomiędzy krajowym a europejskim sektorem badawczym ▪ spodziewany drenaż kadr badawczych wskutek swobodnego przepływu kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej ▪ kryzys finansów publicznych niosący za sobą ograniczanie środków na działalność badawczo-rozwojową ▪ nieefektywny system finansowania nauki w kraju, a także oceny jednostek naukowych, promowania i awansowania kadr ▪ niechęć w przedsiębiorstwach do ponoszenia nakładów na badania
INSTYTUCJE WSPARCIA	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ uznanie dużej roli instytucji wsparcia w polskiej i europejskiej polityce innowacyjnej ▪ środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej przewidziane na działalność instytucji wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska świadomość wśród MSP, co do możliwości korzystania z usług instytucji wsparcia ▪ brak środków w sektorze MSP na korzystanie z usług instytucji wsparcia

SŁABIEJ ROZWIĄTE OBSZARY

▪ realizacja polityki regionalnej zgodnej ze standardami polityki UE oraz możliwość korzystania ze środków funduszy strukturalnych dla wzmocnienia spójności regionu i podnoszenia poziomu jego rozwoju▪ możliwości tkwiące w polityce rozwoju obszarów wiejskich UE▪ wzrastająca świadomość władz regionalnych o znaczeniu lokalnego potencjału w rozwoju całego regionu▪ wzrastające znaczenie współpracy między ośrodkami lokalnymi	▪ niewystarczające uwzględnianie znaczenia obszarów słabo rozwiniętych w realizacji polityki rozwoju regionalnego▪ brak środków na rozwój peryferyjnych obszarów słabo rozwiniętych▪ nikłe zainteresowanie regionalnych instytucji otoczenia biznesu, regionalnych szkół wyższych oraz sektora B+R wsparciem obszarów słabo rozwiniętych▪ odpływ wykwalifikowanych kadr do dużych miast▪ zwiększanie się różnic rozwojowych między subregionami

V Cele strategiczne

Głównymi uczestnikami systemu innowacyjnego w Wielkopolsce są przedsiębiorstwa, sektor badawczo-rozwojowy i edukacyjny, władze samorządowe oraz instytucje otoczenia biznesu.

Struktura problemów, które zidentyfikowano w toku analizy oraz dyskusji w środowiskach zaangażowanych w prace nad strategią, odpowiadają powyższemu schematowi. Dlatego cele strategiczne przyjęte w strategii również odpowiadają tym sferom oraz ich wzajemnej integracji:

CELE STRATEGICZNE		
1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz innowacji		
2. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji	3. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki	4. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej

Cele strategiczne 2-4 nie tworzą układu hierarchicznego, a ich numeracja ma wyłącznie charakter porządkowy:

1.

2. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz innowacji

Cele strategiczne nie mogą się skupiać wyłącznie na wyodrębnionych obszarach systemu innowacji. Ważne jest spojrzenie obejmujące całość regionu oraz ogólne warunki dla rozwoju innowacji, tkwiące również w mentalności i postawach społecznych, składające się na kulturę innowacyjną.

Za rozwój innowacji w regionie odpowiedzialne są nie tylko instytucje wsparcia, czy sektora B+R. W proces ten zaangażowani muszą być także partnerzy ze sfery gospodarczej, społecznej i publicznej.

Szczególnego podejścia wymagają obszary, które nie radzą sobie z problemami gospodarczymi oraz społecznymi. Pozostałe cele strategii dotyczą ich w takim samym stopniu jak resztę regionu. Na tych obszarach jednak należy podjąć wiele innych przedsięwzięć, aby włączyć je w innowacyjny rozwój Wielkopolski.

Poprawa integracji środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz innowacji będzie osiągnięta poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- Podniesienie kultury innowacyjnej środowisk regionu
- Wsparcie poprzez innowacje słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski
- Tworzenie warunków i instrumentów dla wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji

3. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji

Globalizacja oraz postępująca integracja gospodarcza w Europie wymuszają na przedsiębiorstwach konieczność dostosowania się do nowych warunków konkurencji na rynkach europejskim i światowym. Współczesna gospodarka oparta jest na wiedzy. Już nie surowce, siła robocza, a innowacje są najważniejszym narzędziem budowy przewagi konkurencyjnej, a tym samym podstawą dobrobytu zarówno przedsiębiorstw, jak i całego regionu. O innowacyjności w dużej mierze decydują czynniki zewnętrzne, takie jak: wymogi rynku, dostępność kapitału, podaż technologii i usług potrzebnych do ich wdrażania. Jednakże podstawą jest wewnętrzna zdolność przedsiębiorstw do wdrażania innowacji zależna od: bazy materialnej i technologicznej, motywacji kadry zarządczej, strategii rozwoju firmy, umiejętności organizacyjnych i kapitału intelektualnego rozumianego jako wykształcenie i umiejętności pracowników oraz ich zaangażowanie w rozwój firmy.

Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji osiągnięte będzie poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- Przełamanie mentalnych barier innowacji i współpracy.
- Zwiększenie umiejętności kadr w przedsiębiorstwach.
- Rozwój bazy technicznej przedsiębiorstw.
- Rozwój międzyregionalnej współpracy firm.

4. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki

Wielkopolska posiada duży potencjał naukowo-badawczy skupiony w uczelniach wyższych i jednostkach B+R zlokalizowanych głównie w Poznaniu. Niestety, istniejący potencjał jest w niewystarczającym stopniu wykorzystany, a więzi nauki z gospodarką są nikłe.

Sektor B+R powinien być źródłem wiedzy i opracowań dla przedsiębiorstw. Może przyczyniać się do technologicznego rozwoju firm istniejących lub stać się inspiracją do tworzenia nowych firm. Transfer technologii, a zwłaszcza tworzenie nowych przedsiębiorstw przez pracowników nauki, może stać się ważnym czynnikiem rozwoju najnowocześniejszych sektorów gospodarki regionu.

Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki osiągnięte będzie poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- Kreowanie przedsiębiorczych postaw w nauce.
- Utworzenie struktur i regulacji w nauce ułatwiających jej współpracę z gospodarką.
- Wzrost udziału przychodów nauki ze współpracy z przedsiębiorstwami.
- Dostosowanie oferty edukacyjnej nauki do potrzeb regionalnej gospodarki.

5. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej

Rozwój regionalnej gospodarki opartej na innowacjach wymaga utworzenia wyspecjalizowanej, wysokiej jakości, łatwo dostępnej infrastruktury innowacyjnej, na którą składają się: instytucje doradcze, usługowe, ośrodki transferu technologii, inkubatory technologiczne, parki technologiczne, laboratoria usługowe, preinkubatory akademickie, a także instrumenty finansowania innowacji. Ankietowane przedsiębiorstwa wskazywały szczególnie na braki w infrastrukturze finansowej. Potrzebne jest ciągłe podnoszenie jakości usług dla przedsiębiorstw, oferowanych przez instytucje wsparcia.

Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej będzie osiągnięta poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- Rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz innowacji.
- Poprawa jakości usług oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw.
- Poprawa struktury i ułatwienie dostępu do usług.
- Rozwój instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw.

VI Cele operacyjne

1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu

1.1. *Podniesienie kultury innowacyjnej środowisk regionu*

Ważnym czynnikiem rozwoju regionu są proinnowacyjne i przedsiębiorcze postawy jego mieszkańców, pozwalające tworzyć i wprowadzać w życie nowe rozwiązania. Niezbędne jest dokonanie zmian w programach i systemie edukacji dzieci oraz młodzieży, tak, aby były ukierunkowane na promocję oryginalności i niezależności myślenia. Konieczne jest też ułatwienie młodym Wielkopolanom dostępu do wiedzy (dobrze zaopatrzone biblioteki, dostęp do Internetu, itp.).

Należy zwiększyć świadomość innowacyjną dorosłej części społeczeństwa, poprzez wsparcie inicjatyw mających na celu lepsze przygotowanie do funkcjonowania w ciągle rozwijającym się świecie gospodarczym (podnoszenie kwalifikacji, doksztalcanie, reorientacja zawodowa itp.). Niezbędne jest też zwiększanie świadomości głównych sektorów zajmujących się przepływem i wdrażaniem innowacji, czyli instytucji wsparcia, sektora B+R i instytucji edukacyjnych, instytucji finansowych, a przede wszystkim przedsiębiorstw. Od nich szczególnie zależy poziom kultury innowacyjnej w Wielkopolsce.

Co chcemy osiągnąć?

Upowszechnienie proinnowacyjnych postaw młodzieży, dorosłych mieszkańców regionu, przedsiębiorców, pracowników samorządów, przedstawicieli instytucji wsparcia, sektora B+R oraz instytucji finansowych.

1.2. *Wsparcie poprzez innowacje słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski*

Wielkopolska charakteryzuje się nierównomiernym rozwojem. Obok bogatych ośrodków miejskich istnieją obszary o wysokim poziomie bezrobocia, słabo rozwiniętej infrastrukturze i niskich dochodach mieszkańców. Badania wykazały, że podstawowe bariery rozwoju mają podłoże mentalne: brak chęci współpracy, niewiara we własne możliwości i oczekiwanie na pomoc z zewnątrz. Ważne jest więc kształtowanie i wzmacnianie wewnętrznych czynników rozwoju, w oparciu o zasoby ludzkie.

Nie inwestycje w infrastrukturę w tym kapitału zagranicznego, ale innowacje mogą w znacznym stopniu wspomóc niwelowanie różnic w poziomie rozwoju różnych obszarów Wielkopolski.

Co chcemy osiągnąć?

Uruchomienie procesów innowacyjnych w słabo rozwiniętych obszarach Wielkopolski.

1.3. Tworzenie warunków i instrumentów dla wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji

Budowa polityki innowacyjnej regionu nie jest jednorazowym działaniem, lecz wieloletnim procesem. Polega on na dialogu pomiędzy wszystkimi podmiotami systemu innowacji, stałym monitorowaniu potrzeb przedsiębiorstw oraz wyników dotychczasowych akcji, korygowaniu celów i programów działań.

Wielkopolska ma ambicje stworzyć nowoczesną politykę innowacyjną, opartą na przewidywaniu technologicznym („foresight regionalny”), które pozwoli wyznaczać przyszłościowe, priorytetowe dziedziny rozwoju gospodarczego regionu. Proces, którego początkiem jest europejski projekt „Innowacyjna Wielkopolska”, powinien być kontynuowany.

Co chcemy osiągnąć?

Większą integrację instytucji pracujących dla innowacji oraz innowacyjną politykę regionu, dostosowaną do potrzeb i ambicji Wielkopolan.

2. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji.

2.1. Przełamanie mentalnych barier innowacji i współpracy

Dla wprowadzania innowacji w firmach ważna jest większa świadomość przedsiębiorców o możliwościach rozwoju opartego na innowacjach. Świadomość ta powinna być wyrażana poprzez indywidualne podejście strategiczne każdej firmy.

Analiza sytuacji przedsiębiorstw wielkopolskich, przeprowadzona na podstawie wyników badań ankietowych, wykazała istnienie zasadniczych barier mentalnych ograniczających możliwości wzajemnej współpracy przedsiębiorstw. Istnieje na lokalnych rynkach znaczna niechęć do współpracy gospodarczej wynikająca z obawy przed konkurencją, z braku zaufania do lokalnych partnerów. Możliwości, jakie daje współpraca w gospodarce, pozwalają na łączenie potencjałów, dzielenie kosztów i ryzyka oraz osiągnięcie korzyści skali. Szczególnie obiecująca jest możliwość rozwoju współpracy małych i średnich przedsiębiorstw z dużymi firmami z kapitałem zagranicznym, które tworząc sieci dostawców i kooperantów będą źródłem podnoszenia poziomu stosowanych technologii i technik zarządzania. Dla pełnego wykorzystania możliwości rozwoju przedsiębiorstw konieczna jest także współpraca firm z instytucjami wsparcia.

Co chcemy osiągnąć?

Rozwinięte umiejętności myślenia strategicznego i długofalowego planowania rozwoju firm w oparciu o innowacje, praktyczne ich zastosowanie w formułowaniu konkretnych strategii przedsiębiorstw, zwiększenie liczby sieci współpracujących ze sobą firm oraz powiązań przedsiębiorstw z instytucjami wsparcia.

2.2. Zwiększenie umiejętności kadr w przedsiębiorstwach

Niezbędnymi elementami, od których zależy przyjęcie i wdrożenie innowacji w przedsiębiorstwie, są potencjał intelektualny oraz wiedza pracowników. Istnieje

potrzeba stałego rozwijania umiejętności kadr, zarówno technicznych jak i w zakresie zarządzania. Badania wykazały, że przedsiębiorstwa są zainteresowane podnoszeniem kwalifikacji swoich pracowników poprzez różnego rodzaju szkolenia.

Wprowadzanie innowacji wymaga kreatywnych i innowacyjnych postaw kadry zarządzającej oraz szeregowych pracowników. W rozwiniętych przedsiębiorstwach nie pozostawia się tego przypadkowi, lecz stosuje się nowoczesne techniki zarządzania i mechanizmy promowania kreatywności oraz innowacyjności. Istnieje potrzeba rozwijania kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach i sposobu zarządzania nim dla rozwoju firm. Planowanie długofalowe, którego braku można zaobserwować wśród wielu przedsiębiorstw Wielkopolski, stanowi niezbędny warunek skutecznej absorpcji innowacji i sprostania konkurencji na rynku europejskim.

Co chcemy osiągnąć?

Upowszechnienie w przedsiębiorstwach metod zarządzania strategicznego, poprzez ciągłe podnoszenia kwalifikacji kadr, ich udział w szkoleniach oraz wprowadzanie w przedsiębiorstwach systemów zarządzania jakością i zasobami ludzkimi.

2.3. *Rozwój bazy technicznej przedsiębiorstw*

Nowoczesna baza techniczna stanowi fundament dla wprowadzania innowacji w przedsiębiorstwach. Firmy potrzebują ciągłego unowocześniania urządzeń i technologii, by móc konkurować na rynku. Poprawa wyposażenia wielkopolskiego sektora gospodarki w odpowiedni park maszynowy jest ważnym czynnikiem zwiększenia zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji.

Co chcemy osiągnąć?

Poprawę poziomu bazy technicznej przedsiębiorstw wielkopolskich dla wzrostu ich konkurencyjności oraz innowacyjnego rozwoju opartego na nowych technologiach.

2.4. *Rozwój międzyregionalnej współpracy firm*

Istotnym czynnikiem przestrzennego rozszerzania rynku, na którym funkcjonują przedsiębiorstwa oraz poprawy ich konkurencyjności jest umiejętność kooperacji z partnerami z innych regionów Europy. Współpraca międzyregionalna daje przedsiębiorstwom możliwości zwiększenia eksportu, dostęp do nowych technologii, a tym samym jest elementem, który może stanowić o dynamicznym rozwoju firmy.

Co chcemy osiągnąć?

Większą zdolność firm do współpracy międzyregionalnej i funkcjonowania na rynkach międzynarodowych.

3. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki

3.1. Kreowanie przedsiębiorczych postaw w nauce

Silna baza naukowo-badawcza w Wielkopolsce stwarza szanse rozwoju nowych firm opartych na wiedzy. Aby światy nauki i gospodarki mogły ze sobą współpracować konieczna jest zmiana mentalności środowisk naukowych, tak, aby były zdolne lepiej rozumieć potrzeby przedsiębiorstw i na nie odpowiadać. Otwartość nauki na przedsiębiorcze myślenie związana jest również z umiejętnościami menedżerskimi w nauce – strategicznego planowania badań w oparciu o postawione cele, zarządzania zasobami oraz własnością intelektualną, a także umiejętnością pozyskiwania ze źródeł pozabudżetowych środków na badania i rozwój.

Co chcemy osiągnąć?

Rozwój przedsiębiorczych postaw pracowników sektora badawczo-naukowego, sprzyjających komercjalizacji wyników badań w sposób bezpośredni przez naukowców lub pośredni poprzez proinnowacyjne przedsiębiorstwa.

3.2. Utworzenie struktur i regulacji w nauce ułatwiających jej współpracę z gospodarką

Jednym z problemów wielkopolskiej sfery naukowo-badawczej jest brak mechanizmów współpracy z gospodarką. Istnieje potrzeba stworzenia struktur oraz regulacji w nauce, które ułatwiałyby współpracę z firmami i czyniłyby ofertę nauki bardziej dostępną i przejrzystą dla firm.

Potrzebne są również mechanizmy dopasowywania oferty badawczej do zapotrzebowania przedsiębiorstw oraz przepływu informacji o potrzebach firm do instytucji sektora B+R. Dzięki tym regulacjom przychody ze zwiększonej współpracy z firmami będą służyły rozwojowi instytucji naukowych i wzrośnie także znaczenie tej współpracy w strategii zarządzających nauką. Potrzebne jest strategiczne partnerstwo instytucjonalne (np. stałe umowy, uczestnictwo przedsiębiorców w radach doradczych instytucji naukowych).

Co chcemy osiągnąć?

Sprawne mechanizmy i struktury ułatwiające współpracę wielkopolskiej nauki z gospodarką.

3.3. Wzrost udziału przychodów nauki ze współpracy z przedsiębiorstwami

Działalność sektora B+R w wysoko rozwiniętych regionach europejskich jest finansowana w dużym stopniu ze środków komercyjnych, podczas gdy w Wielkopolsce – tak jak w całym kraju - podstawą jego funkcjonowania są ciągle dotacje państwowe. Wielkopolskie jednostki naukowo-badawcze mają ograniczone perspektywy rozwojowe, wynikające z systematycznego zmniejszania się nakładów publicznych na naukę oraz z zerwania więzi z tradycyjnymi, często już nierentownymi

sektorami gospodarki. Należy motywować jednostki naukowe do nawiązania nowej współpracy z przedsiębiorstwami, co przyniesie korzyści obu stronom.

Co chcemy osiągnąć?

Zwiększenie udziału dochodów z działalności na rzecz gospodarki w finansowaniu wielkopolskiej nauki.

3.4. Dostosowanie oferty edukacyjnej nauki do potrzeb regionalnej gospodarki

Badania wykazały, że wielkopolskie przedsiębiorstwa potrzebują specjalistów w dziedzinie zarządzania i technologii, odczuwają braki wynikające z niewłaściwego przygotowania absolwentów do pracy. Regionalny system edukacji powinien dopasować ofertę edukacyjną do oczekiwań regionalnych partnerów gospodarczych. Potrzebne są skuteczne mechanizmy transferu do instytucji edukacyjnych informacji o potrzebach kadrowych przedsiębiorstw.

Co chcemy osiągnąć?

Wyższy poziom współpracy regionalnych instytucji edukacyjnych ze środowiskiem przedsiębiorstw przy przygotowywaniu oferty edukacyjnej oraz organizowaniu praktyk studenckich i staży absolwenckich.

4. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej.

4.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz innowacji

Rozwój innowacji w przedsiębiorstwach wymaga odpowiednich usług wsparcia. Dla zwiększenia ich dostępności potrzebne są ośrodki lokalne, bliskie terytorialnie firmom oraz specjalistyczne i branżowe działające dla całego regionu. Konieczny jest także ciągły rozwój kadr i wzmacnianie ich umiejętności. Warsztaty i analizy wykazały, że brak jest w regionie doradców finansowych, specjalizujących się w przedsięwzięciach innowacyjnych, którzy umieliby ocenić ryzyko i zyskowność planowanych inwestycji zarówno na potrzeby firm, jak i instytucji finansowych.

Co chcemy osiągnąć?

Rozwój jednostek otoczenia biznesu na obszarze całego regionu, świadczących łatwo dostępne usługi na rzecz przedsiębiorstw.

4.2. Poprawa jakości usług oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw

Wielkopolskie przedsiębiorstwa potrzebują kompletnej, wysokiej jakości oferty usługowej i doradczej. Oferta ta musi być dopasowana do realnych potrzeb firm. Konieczne jest więc stałe monitorowanie zapotrzebowania oraz ocena stopnia zadowolenia firm ze świadczonych im usług.

Zmianie ulec powinny struktura finansowania oraz sposób świadczenia usług. Ważna jest też stopniowa komercjalizacja działalności poprzez ograniczanie zakresu usług oferowanych bezpłatnie. Mechanizmy rynkowe potrzebne są do motywowania instytucji otoczenia do podnoszenia jakości usług. Środki rynkowe winny zastępować środki z dotacji. Należy kształtować system grantów na szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorstw tak, aby przedsiębiorstwa dysponując grantem zamawiały usługę w wybranej przez siebie instytucji wsparcia.

Co chcemy osiągnąć?

Pełną, wysokiej jakości ofertę usług dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw.

4.3. *Poprawa struktury i ułatwienie dostępu do usług*

Przedsiębiorstwa regionalne potrzebują przejrzystego i łatwego systemu usług ze strony instytucji wsparcia. Stworzenie sieci istniejących ośrodków wsparcia pozwoli na uporządkowanie struktury tych usług oraz wymianę informacji. Działania te potrzebne są do poznania wzajemnej oferty, co pozwoli kierować przedsiębiorstwa do odpowiedniej instytucji.

Co chcemy osiągnąć?

Większą dostępność oferty lokalnych i regionalnych instytucji wsparcia.

4.4. *Rozwój instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw*

Wdrożenie innowacji to bardzo często inwestycja finansowa, która wymaga odpowiednich instrumentów, ze względu na duże ryzyko przedsięwzięcia, ale też dużą potencjalną zyskowność. W Wielkopolsce jednym z podstawowych problemów jest zbyt niski poziom kapitału finansowego w firmach oraz niewielka liczba instrumentów finansowych skierowanych do przedsiębiorstw i odpowiadających na ich zapotrzebowania.

Co chcemy osiągnąć?

Lepszą dostępność instrumentów finansowych odpowiadających zapotrzebowaniu powstających i rozwijających się przedsiębiorstw innowacyjnych.

4.4.1.

Struktura celów Regionalnej Strategii Innowacji

CEL STRATEGICZNY	1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz innowacji			
CELE OPERACYJNE	1.1 Podniesienie kultury innowacyjnej środowisk regionu			
	1.2 Wsparcie poprzez innowacje słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski			
	1.3 Tworzenie warunków i instrumentów dla wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji			
CELE STRATEGICZNE	2. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji	3. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki	4. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej	
	CELE OPERACYJNE	2.1 Przełamanie mentalnych barier innowacji i współpracy 2.2 Zwiększenie umiejętności kadr w przedsiębiorstwach 2.3 Rozwój bazy technicznej przedsiębiorstw 2.4 Rozwój międzyregionalnej współpracy firm	3.1 Kreowanie przedsiębiorczych postaw w nauce 3.2 Utworzenie struktur i regulacji w nauce ułatwiających jej współpracę z gospodarką 3.3 Wzrost udziału przychodów nauki ze współpracy z przedsiębiorstwami 3.4 Dostosowanie oferty edukacyjnej nauki do potrzeb regionalnej gospodarki	4.1 Rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz innowacji 4.2 Poprawa jakości usług oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw 4.3 Poprawa struktury i ułatwienie dostępu do usług 4.4 Rozwój instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw

VII Proponowane działania

Dla realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych proponuje się następujące działania:

Działania	Zalecane formy wdrażania
1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu	
1.1. Podniesienie kultury innowacyjnej środowisk regionu	
1.1.1. Przeprowadzenie systematycznych działań dla podnoszenia kultury innowacyjnej.	Stworzenie programu podnoszenia kultury innowacyjnej regionu, obejmującego akcje promocyjne i informacyjne. Zaplanowanie współpracy z regionalnymi i lokalnymi mediami. Koordynacja z pozostałymi działaniami, takimi jak: konkursy biznes planów, platforma informacyjna, akcje promocyjne propagujące dobre przykłady wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności.
1.1.2. Promowanie postaw innowacyjnych i przedsiębiorczych poprzez programy edukacyjne.	Tworzenie autorskich programów edukacyjnych propagujących przedsiębiorcze i kreatywne postawy wśród dzieci i młodzieży oraz stopniową zmianę nastawienia instytucji edukacyjnych, z promujących posłuszeństwo i naśladowictwo na kształtujące oryginalność i samodzielność.
1.1.3. Dialog sektora nauki ze społeczeństwem.	Organizacja Dni Nauki i Technologii oraz wykładów otwartych dla społeczeństwa, popularyzacja nauki w mediach.
1.2. Wsparcie poprzez innowacje słabiej rozwiniętych obszarów Wielkopolski	
1.2.1. Wzmocnienie współpracy lokalnych aktorów systemu innowacji dla wykorzystania potencjału subregionów.	Organizowanie spotkań przedsiębiorców, samorządów oraz instytucji wsparcia w ramach lokalnych forum gospodarczych. Budowanie lokalnego partnerstwa publiczno-prywatnego w celu wzmocnienia konkurencyjności danego obszaru. Wspieranie oddolnych inicjatyw, promowanie potencjału lokalnego oraz interaktywne szkolenia dla potencjalnych liderów działań proinnowacyjnych.
1.2.2. Wspieranie proinnowacyjnej polityki samorządów lokalnych na wszystkich poziomach.	Zorganizowanie przez samorząd województwa konkursu na gminę lub powiat, które najskuteczniej wspierają lokalne przedsiębiorstwa w ich innowacyjnych działaniach. Lokalne, oddolne inicjatywy samorządów, a zwłaszcza grup takich jednostek dla wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych projektów. Włączanie w lokalne programy rozwoju przedsiębiorczości działań dla innowacji.

1.3. Tworzenie warunków i instrumentów dla wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji.	
1.3.1. Monitorowanie i uaktualnienie Regionalnej Strategii Innowacji.	Badania skuteczności realizacji strategii oraz organizacja spotkań przedstawicieli instytucji wchodzących w skład systemu innowacji w Wielkopolsce; korygowanie strategii oraz planu działań. Konieczne dla realizacji tego działania będzie zaangażowanie Samorządu Województwa Wielkopolskiego.
1.3.2. Stworzenie Wielkopolskiej Sieci Innowacyjnej.	Utworzenie sieci, która będzie skupiać instytucje wsparcia z regionu zajmujące się doradztwem i informowaniem MSP w zakresie wprowadzania innowacji oraz transferu technologii.
1.3.3. Opracowanie scenariuszy rozwoju regionu.	Realizacja projektu <i>foresightu</i> regionalnego, polegającego na przeprowadzeniu konsultacji i zebraniu wiedzy eksperckiej. Pozwoli to na zbudowanie scenariuszy rozwoju regionu oraz wskazanie strategicznych, przyszłościowych sektorów regionalnej gospodarki dla realizacji celów innowacyjnej polityki w Wielkopolsce. Pomocne dla realizacji tego zadania będzie zaangażowanie samorządów lokalnych i regionalnego.
2. Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji	
2.1. Przełamanie mentalnych barier innowacji i współpracy	
2.1.1. Promowanie dobrych wzorów i sukcesów innowacyjnych firm z regionu dla podniesienia świadomości o innowacjach.	Identyfikacja przedsiębiorstw – liderów innowacji – poprzez prowadzone cyklicznie konkursy oraz w codziennym działaniu instytucji wspierających. Innowacyjni liderzy będą proszeni o dzielenie się swoimi doświadczeniami na seminariach i szkoleniach organizowanych również w ich siedzibach. Promocję liderów powinny wesprzeć także lokalne media oraz proponowana w działaniu 4.3.2. platforma informacyjna.
2.1.2. Usługi doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorstw.	Akcje szkoleniowe i informacyjne, a także bezpośrednie dotacje do usług w zakresie diagnozy potrzeb i możliwości innowacyjnych firm oraz umiejętności formułowania strategii rozwoju firmy.

<p>2.1.3. Zachęcanie przedsiębiorstw do tworzenia sieci współpracy oraz wspieranie klastrów sektorowych.</p>	<p>Organizacja szkoleń oraz promocja dobrych wzorów, wskazujących korzyści ze współpracy między przedsiębiorstwami oraz konkretne możliwości i formy kooperacji. Zidentyfikowanie istniejących oraz tworzenie w regionie klastrów przedsiębiorców. Zorganizowanie dla nich specjalistycznych usług doradczych i promocyjnych świadczonych przez instytucje wsparcia. Wspólne pilotażowe projekty opracowywane przez grupy firm, zawierające działania takie jak: promocja, zakupy, rozszerzanie sieci dystrybucyjnych, a także usługi doradcze budowy strategii funkcjonowania klastru.</p>
<p>2.1.4. Wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami wsparcia i sektorem B+R.</p>	<p>Dotacje na proste usługi (np. certyfikacja, szkolenia) dla opracowań rozwiązań technologicznych i organizacyjnych zamawianych przez przedsiębiorstwa w jednostkach sektora B+R. Wyniki tych akcji będą promowane w mediach oraz na szkoleniach dla przedsiębiorstw.</p>
<p>2.1.5. Promowanie dobrego wizerunku wielkopolskich przedsiębiorstw wśród ich kooperantów krajowych i zagranicznych.</p>	<p>Akcja identyfikująca i promująca dobrych partnerów gospodarczych, np. poprzez wprowadzenie specjalnego regionalnego certyfikatu.</p>
<p>2.1.6. Promowanie tworzenia powiązań współpracy pomiędzy dużymi firmami z kapitałem zagranicznym a regionalnymi MŚP.</p>	<p>Akcja identyfikująca dobre przykłady takich powiązań i ich promocja; granty na wspólne projekty dużych przedsiębiorstw oraz MŚP dla działań zmierzających do unowocześnienia stosowanych technologii i wdrożenie technik zarządzania (w tym systemów jakości) w MŚP.</p>
<p>2.2. Zwiększenie umiejętności kadr w przedsiębiorstwach</p>	
<p>2.2.1. Ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do specjalistycznych szkoleń i kursów rozwijających umiejętności menedżerskie oraz myślenie strategiczne wśród kadr zarządzających i właścicieli firm.</p>	<p>Wspieranie i promocja akcji szkoleniowych dla pracowników firm w zakresie stosowanych technologii, systemów zapewniania jakości oraz kreatywności i współpracy, np. specjalistyczne interaktywne szkolenia z udziałem menedżerów z najlepszych firm.</p>
<p>2.2.2. Stymulowanie firm do stosowania zaawansowanych technik zarządzania innowacjami.</p>	<p>Seminaria informacyjne oraz szkolenia pokazujące zastosowanie i skuteczność takich technik.</p>
<p>2.2.3. Zachęcanie przedsiębiorstw do wprowadzania systemów jakości w zakresie organizacji i zarządzania zespołami ludzkimi.</p>	<p>Szkolenia, akcje informacyjne oraz dotacje na wdrażanie coraz nowocześniejszych systemów jakości organizacji.</p>

2.3. Rozwój bazy technicznej przedsiębiorstw	
2.3.1. Wspieranie modernizacji urządzeń i procesów w przedsiębiorstwach.	Dotacje na zakup nowoczesnych technologii i urządzeń oraz na wdrożenie systemu zapewnienia jakości procesu produkcyjnego.
2.3.2. Poprawienie dostępu przedsiębiorstw do instrumentów finansowych dla inwestycji w innowacje.	Informacja i doradztwo finansowe dotyczące wyboru odpowiedniego instrumentu finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, oceny ryzyka i zyskowności oraz ubiegania się o finansowanie (kredyt, pożyczka, objęcie udziałów przez fundusz <i>venture capital</i> , <i>seed capital</i> , emisja akcji).
2.3.3. Ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do usług związanych z transferem technologii.	Akcje informacyjne na temat istniejących usług oraz dotacje na usługi związane z poszukiwaniem, transferem oraz wdrażaniem nowych technologii.
2.4. Rozwój międzyregionalnej współpracy firm	
2.4.1. Zwiększanie zdolności firm w funkcjonowaniu na rynku międzynarodowym.	Akcje informacyjne i szkoleniowe na temat zasad tworzenia strategii eksportowych, poszukiwania nowych rynków zbytu.
2.4.2. Wspieranie lokalnych inicjatyw współpracy dla zwiększenia eksportu.	Dotacje do wspólnej promocji za granicą produktów i usług grup przedsiębiorców.
2.4.3. Zwiększenie zdolności firm do uczestnictwa w projektach badawczo-rozwojowych UE.	Akcje informacyjne i szkoleniowe oraz usługi doradcze i poszukiwania partnerów w celu zwiększenia udziału firm z Wielkopolski w projektach badawczych UE.

3. Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki	
3.1. Kreowanie przedsiębiorczych postaw w nauce	
3.1.1. Wspieranie tworzenia nowych firm opartych na technologiach.	Przygotowanie i realizacja programu wspierania i promocji przedsiębiorczości akademickiej. Program ten powinien obejmować promocję idei przedsiębiorczości wśród pracowników nauki, cykliczne konkursy na biznes plany, szkolenia i doradztwo w zakresie zakładania firm przez pracowników naukowych, a także udostępnianie im taniej powierzchni w inkubatorach akademickich i technologicznych. W działania te zaangażowane powinny być instytucje sektora B+R oraz instytucje wsparcia.
3.1.2. Promowanie dobrych przykładów współpracy przedstawicieli sektora nauki z przedsiębiorstwami.	Identyfikacja sukcesów wynikających ze współpracy oraz propagowanie ich w mediach i za pośrednictwem platformy informacyjnej.
3.1.3. Wymiana personelu między instytucjami naukowymi a przedsiębiorstwami oraz promowanie prac naukowych rozwiązujących problemy w przedsiębiorstwie.	Stworzenie systemu stypendiów na czasowe oddelegowanie pracownika sektora B+R do firmy; zamówienie przez firmę usługi badawczej u konkretnego naukowca. Prowadzenie konkursów na najlepszą pracę magisterską i doktorską związaną z konkretnymi potrzebami przedsiębiorstw.
3.1.4. Kształtowanie umiejętności menedżerskich w nauce.	Interaktywne szkolenia w zakresie zarządzania, pozyskiwania funduszy oraz praktycznych zagadnień związanych ze współpracą z firmami.
3.2. Utworzenie struktur i regulacji w nauce ułatwiających jej współpracę z gospodarką	
3.2.1. Tworzenie regulaminów ułatwiających współpracę nauki z gospodarką.	Opracowywanie odpowiednich regulaminów dotyczących korzystania z infrastruktury oraz własności intelektualnej w działalności gospodarczej jednostek sektora B+R.
3.2.2. Tworzenie w jednostkach sektora B+R przejrzystych struktur dla obsługi przedsiębiorstw.	Tworzenie punktów pierwszego kontaktu, centrów innowacji i transferu technologii przy uczelniach i innych jednostkach badawczych.
3.2.3. Tworzenie programów badawczych uwzględniających potrzeby regionalnych przedsiębiorstw.	Wprowadzenie finansowych instrumentów motywujących do tworzenia takich programów.

3.3. Wzrost udziału przychodów nauki ze współpracy z przedsiębiorstwami	
3.3.1. Finansowe wspieranie projektów badawczych na zamówienie przedsiębiorstw.	Stworzenie programu finansującego część kosztów projektu badawczego, jeśli będzie on rozwiązywał konkretny problem w firmie.
3.3.2. Tworzenie przez jednostki naukowe ofert komercyjnych.	Konkurs na utworzenie atrakcyjnej, komercyjnej oferty. Promocja ofert poprzez odpowiednie wydawnictwa oraz bazy danych.
3.3.3. Promocja w środowisku MŚP technologii opracowanych przez jednostki naukowe.	Prowadzenie baz danych na temat ofert technologii, katalogów ofert, organizacja akcji promujących poszczególne technologie, a także dotowanie usług transferu technologii.
3.4. Dostosowanie oferty edukacyjnej nauki do potrzeb regionalnej gospodarki	
3.4.1. Transfer z przedsiębiorstw do jednostek edukacyjnych informacji o potrzebach kadrowych.	Cykliczne badania przedsiębiorstw regionalnych oraz prognozowanie zapotrzebowania na pracowników i informowanie o tym instytucji edukacyjnych.
3.4.2. Opracowywanie programów edukacyjnych i szkoleniowych odpowiadających potrzebom przedsiębiorstw.	Motywowanie instytucji edukacyjnych oraz ich pracowników do tworzenia programów na potrzeby regionalnej gospodarki. Konkursy na najlepsze programy edukacyjne oraz szkoleniowe oraz subwencje na projekty zmian profilów nauczania.
4. Budowa nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej	
4.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz innowacji	
4.1.1. Tworzenie nowych i rozwój istniejących instytucji wsparcia.	Tworzenie lokalnych ośrodków informacyjnych, doradczych i szkoleniowych pracujących w dziedzinie innowacji oraz specjalistycznych centrów innowacji i transferu technologii w konkretnych branżach. Rozszerzanie oferty istniejących ośrodków o usługi dla innowacji.
4.1.2. Rozwój kadr i wzmacnianie umiejętności instytucji wsparcia.	Szkolenia dla pracowników takich instytucji oraz wymiana staży także z ośrodkami z zagranicy.
4.2. Poprawa jakości usług oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw	
4.2.1. Uruchomienie nowych usług dla przedsiębiorstw.	Prowadzenie stałego monitoringu zapotrzebowania na usługi wsparcia oraz przygotowywanie takich usług; szkolenie pracowników instytucji wsparcia w celu wdrożenia tych usług.

<p>4.2.2. Motywowanie instytucji otoczenia do funkcjonowania na rynku.</p>	<p>Stopniowe zmiany systemu dotowania usług z przyznawania finansowania na działalność instytucji wsparcia, która świadczy usługi za darmo, na przyznawanie przedsiębiorcom dotacji na konkretne usługi, którą mogą oni wykorzystać w wybranej przez siebie akredytowanej instytucji.</p>
<p>4.2.3. Wprowadzenie regionalnego systemu jakości usług świadczonych przez instytucje wsparcia.</p>	<p>Opracowanie regionalnego systemu jakości usług innowacyjnych, szkolenia dla kadr instytucji wsparcia oraz wprowadzenie systemu akredytacji i przeprowadzenie corocznych audytów sprawdzających jakość usług. Akcje promocyjne tego systemu wśród instytucji wsparcia oraz wśród przedsiębiorstw.</p>
<p>4.3. Poprawa struktury i ułatwienie dostępu do usług</p>	
<p>4.3.1. Tworzenie sieci współpracy między instytucjami wsparcia.</p>	<p>Wspieranie oddolnych inicjatyw grup instytucji, które pozwolą na wspólne działania, wymianę informacji oraz łączenie ofert.</p>
<p>4.3.2. Promowanie i informowanie o ofercie instytucji wsparcia.</p>	<p>Stworzenie internetowej platformy informacyjnej, która zawierałaby pełną ofertę usług dla przedsiębiorstw świadczonych przez instytucje wsparcia oraz informację o akcjach promocyjnych i informacyjnych.</p>
<p>4.3.3. Tworzenie konsorcjów instytucji otoczenia (w tym nauki) z danej branży.</p>	<p>Spotkania instytucji branżowych, budowanie wspólnej oferty, wspólna promocja usług.</p>
<p>4.4. Rozwój instrumentów finansowania innowacji, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw</p>	
<p>4.4.1. Tworzenie instrumentów finansowania innowacji.</p>	<p>Stworzenie funduszu <i>venture capital</i> w oparciu o władze regionalne i instytucje finansowe działające w Wielkopolsce, kraju oraz Europie. Promocja innych instrumentów dzielących z przedsiębiorcą ryzyko wprowadzania innowacji (<i>business angels</i> i podobne).</p>
<p>4.4.2. Wprowadzenie instrumentów pozwalających finansować małe przedsięwzięcia oraz pozwalających rozpocząć działalność nowej, innowacyjnej firmie.</p>	<p>Tworzenie funduszy załączkowych - <i>seed capital</i> oraz funduszy pożyczkowych.</p>
<p>4.4.3. Uzupełnienie oferty regionalnych funduszy gwarancyjnych o poręczenia na przedsięwzięcia innowacyjne.</p>	<p>Tworzenie odpowiednich funduszy oraz rozwijanie istniejących.</p>

VIII Wdrażanie strategii

Realizacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski wymaga zaangażowania wielu aktorów społeczno-gospodarczych, zarówno instytucji publicznych, instytucji wsparcia, jak i prywatnych przedsiębiorstw. Wszystkie akcje wymagają uzgodnień i konsultacji. Część działań wymaga pozyskania środków, które są obecnie niedostępne, część jednak można podjąć bez znacznych nakładów finansowych. Dużą szansą na realizację działań określonych w Strategii są Fundusze Strukturalne, szczególnie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowych Programów Operacyjnych: Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, Rozwój Zasobów Ludzkich. Niniejszy rozdział przedstawia propozycję działań dla realizacji Strategii. Szczegółowy plan wdrażania Strategii przedstawi osobny dokument, który wymaga ukonkretnienia poprzez dialog z realizatorami.

Zakłada się, że realizacja Strategii będzie przebiegać w następujących etapach:

- Przygotowanie szczegółowego planu działań.
- Realizacja akcji pilotażowych i ocena ich skuteczności.
- Wdrożenie całości Strategii Innowacji.
- Monitoring i korekta założeń Strategii.

1. Propozycja zadań i roli poszczególnych podmiotów realizujących Strategię Innowacji:

Lp.	Rodzaj instytucji	Nazwa instytucji	Zadania
1 2	Władze samorządowe	Samorząd Województwa Wielkopolskiego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ogólny nadzór nad realizacją strategii ▪ inicjowanie działań, które mają być realizowane przez inne instytucje ▪ pomoc publiczna ▪ akcje promocyjne na skalę województwa (konkursy) ▪ budowa infrastruktury innowacyjnej na skalę regionu ▪ wdrażanie założeń Strategii Innowacji we wszystkich działaniach polityki regionu
		Jednostki samorządu terytorialnego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowanie partnerstwa publiczno-prywatnego np. „Forum Współpracy” ▪ budowa infrastruktury innowacyjnej na skalę lokalną

3	Instytucje wsparcia	Inkubatory technologiczne, ośrodki transferu technologii, parki naukowo-technologiczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ transfer technologii i innowacji ▪ dostarczanie infrastruktury materialnej dla przedsiębiorstw ▪ usługi informacyjne, pośrednictwa i doradztwa
4		Ośrodki doradczo-szkoleniowe, firmy doradcze, Izby i zrzeszenia przemysłowe, organizacje naukowo-techniczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ usługi szkoleniowe ▪ usługi doradcze ▪ usługi informacyjne
5			
6			
		Instytucje finansowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie instrumentów finansujących przedsięwzięcia innowacyjne
7	Jednostki edukacyjne i badawcze	Uczelnie wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, jednostki Polskiej Akademii Nauk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kształcenie kadr na potrzeby wielkopolskiej gospodarki ▪ współpraca z przedsiębiorstwami w zakresie tworzenia nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych ▪ komercjalizacja wyników prac badawczych ▪ usługi związane z wiedzą i jakością (certyfikacja, specjalistyczne szkolenia)
8	Przedsiębiorstwa	Liderzy innowacyjności	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promocja świadomości innowacyjnej i umiejętności zarządzania innowacjami poprzez prezentację własnych doświadczeń
		Duże firmy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie powiązań współpracy z lokalnymi MŚP ▪ tworzenie powiązań z instytucjami edukacyjnymi (przekazywanie informacji o potrzebach kadrowych) i naukowymi (umowy współpracy)
		MŚP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania ▪ podnoszenie umiejętności kadr ▪ unowocześnianie technologii i produktów ▪ współpraca z innymi przedsiębiorstwami oraz podmiotami systemu innowacji (samorządy, sektor B+R, instytucje wsparcia)

2.

3. Proponowane przykładowe akcje pilotażowe

Realizacja strategii będzie uzależniona od aktywności i determinacji regionalnych podmiotów wymienionych w poprzednim rozdziale. Nie ma wydzielonego funduszu dla finansowania akcji wymienionych w tabeli poniżej. Wykonawcy tych akcji jednakże będą mogli ubiegać się o dofinansowanie z Funduszy Strukturalnych w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych: Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Zaprezentowane poniżej propozycje akcji pilotażowych zostały zgłoszone w trakcie budowy strategii przez potencjalnych wykonawców, którzy deklarują gotowość ich podjęcia. Jest to już pierwszy wymierny efekt prac nad budową strategii innowacji dla Wielkopolski. Jakkolwiek wymienione akcje nie podejmują wszystkich kluczowych problemów w dziedzinie innowacyjnego rozwoju regionu, to jednak są skierowane do wszystkich strategicznych obszarów związanych z innowacjami. Stanowią jednocześnie zbiór akcji, które mają realne szanse na realizację w najbliższych miesiącach. Mogą być jednocześnie wzorem lub inspiracją dla podobnych przedsięwzięć dla innych podmiotów realizujących strategię.

W odrębnej tabeli przedstawiono propozycje akcji średniookresowych, które wymagają uszczegółowienia w fazie tworzenia planu działań. Plan działań będzie zawierał szczegółowy opis każdej akcji tj.: definicję problemu, cele akcji, realizatora, harmonogram wykonania, spodziewane rezultaty oraz plan finansowy. Przewiduje się również powołanie instytucji monitorującej, której zadaniem będzie analiza zgodności efektów tych akcji z celami strategii. Instytucja ta będzie monitorować zarówno akcje pilotażowe, jak i kolejne etapy wdrażania strategii.

3.1. Przykłady akcji zaproponowanych przez regionalne podmioty dla realizacji strategii w pierwszym okresie wdrażania – akcje krótkookresowe

<i>Akcja</i>	<i>Opis</i>	<i>Nr celu operacyjnego</i>
Konkurs tworzenia biznes planów	Adresowany do pracowników sektora B+R, absolwentów, studentów i doktorantów. Konkurs będzie dotyczył pomysłów na założenie nowej firmy opartej na wiedzy. Będzie połączony ze szkoleniami oraz wsparciem doradczym w pierwszym okresie działalności firmy.	3.1.
Forum Współpracy	Promocja lokalnych Forum Współpracy, które powinny działać w każdym powiecie, a spotkania odbywać się regularnie.	1.2. 2.1
Utworzenie Wielkopolskiej Sieci Innowacji	Sieć o strukturze subregionalnej będzie platformą współpracy pomiędzy instytucjami wsparcia z całego regionu.	1.3. 4.2 4.3
Konkurs na najbardziej innowacyjne MSP oraz samorząd lokalny w Wielkopolsce	Systematyczna akcja medialna, konkurs pozwoli na prezentację dobrych przykładów innowacyjnych firm oraz samorządów -uczestników konkursu, laureaci – przedsiębiorstwa i samorzady zostaną poproszeni o zorganizowanie na terenie swojej firmy lub gminy (powiatu) spotkania.	1.1. 2.1. 2.2.
Interaktywne warsztaty dla podniesienia umiejętności menedżerskich i myślenia strategicznego w przedsiębiorstwach	Warsztaty będą przeprowadzone przez doświadczonych konsultantów dla wyselekcjonowanej grupy przedsiębiorstw. W celu pozyskania najbardziej zmotywowanych firm warsztaty będą częściowo odpłatne.	2.2.
Organizacja Międzyregionalnego Forum Kooperacyjnego	Seminarium połączone ze spotkaniami biznesowymi przedsiębiorstw z kilku wybranych branż trzech regionów: Wielkopolski, Brandenburgii i Marche.	2.4.
Budowa Centrum Zaawansowanych Technologii	Utworzenie w regionie Centrów Zaawansowanych Technologii – konsorcjów jednostek badawczych i podmiotów gospodarczych	3.1. 3.2. 4.1.

3.2. Przykłady akcji zaproponowanych przez regionalne podmioty dla realizacji strategii w dalszej perspektywie - akcje średniookresowe

Akcja	Opis	Nr celu operacyjnego
Wzmocnienie tworzących się klasterów (gron przedsiębiorców)	Dotacja przyznawana w wyniku konkursu na projekt wspierający wspólne działanie kilku przedsiębiorstw z tej samej branży i terenu (wspólna promocja eksportu, wspólne zakupy, zbudowanie wspólnej strategii działania itp.) oraz promocja medialna wyników akcji.	2.1.
Lokalne inicjatywy oddolnej aktywizacji poszczególnych obszarów: Utworzenie Tureckiej Strefy Inwestycyjnej	Planowane jest utworzenie strefy inwestycyjnej obejmującej obszar o powierzchni 80-100 ha. Celem obsługi strefy powołany został przy Tureckiej Izbie Gospodarczej Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości.	1.2.
Utworzenie Konińskiej Strefy Inwestycyjnej „Tania Energia”	Planowane jest stworzenie warunków dla lokowania inwestycji MŚP, dostarczanie energii elektrycznej po cenach niższych niż rynkowe.	1.2.
Budowa partnerstwa akademicko-przemysłowego dla rozwoju kadr	Akcja pilotażowa, która będzie polegała na umowie o praktyki dla studentów oraz doktorantów, pomiędzy wybraną jednostką uczelni a grupą przedsiębiorstw z tej samej branży.	2.1. 3.1.
Konkurs na stworzenie atrakcyjnej oferty szkoleniowej lub badawczej	Konkurs adresowany do instytucji sektora B+R, które będą formułować swoją ofertę badawczą i szkoleniową dla przedsiębiorstw.	3.3. 3.4.
Utworzenie ośrodków transferu technologii i innowacji	Tworzenie ośrodków transferu technologii i innowacji w wybranych uczelniach i jednostkach badawczo-rozwojowych.	3.2.
Akcja szkoleniowa i informacyjna prowadzona przez uczelnię ośrodek transferu technologii, na zamówienie grupy przedsiębiorstw	Realizacja współpracy pracowników uczelni z grupą przedsiębiorstw określonej branży	3.2. 3.3.

Stworzenie funduszu <i>venture capital</i>	Stworzenie nowego instrumentu finansowania innowacji: funduszu <i>venture capital</i>	4.4.
Stworzenie funduszu <i>seed capital</i>	Stworzenie nowego instrumentu finansowania innowacji: funduszu <i>seed capital</i> .	4.4.
Konkurs na program edukacyjny	Konkurs na autorski program edukacyjny dla szkół, promujący postawy przedsiębiorcze i innowacyjne.	3.4.
Budowa na bazie internetu Wielkopolskiej Platformy Informacyjnej	Platforma ma być narzędziem ułatwiającym przepływ informacji dla rozwoju innowacji w regionie.	1.1. 4.3.
Doradca finansowy dla przedsięwzięć innowacyjnych	Przygotowanie i uruchomienie w kilku wybranych ośrodkach wsparcia w regionie pilotażowej usługi doradczo-informacyjnej dla przedsiębiorstw, polegającej na informacji o dostępnych źródłach finansowania innowacyjnych przedsięwzięć, doradztwa i pomocy w ubieganiu się o finansowanie z konkretnej instytucji.	4.2.
<i>Foresight</i> dla Wielkopolski	Przeprowadzenie programu <i>Foresightu</i> dla Wielkopolski, poprzez konsultacje i zebranie doświadczeń ekspertów. Program ten pozwoli na zbudowanie scenariuszy rozwoju regionu oraz wskazanie najbardziej przyszłościowych sektorów regionalnej gospodarki dla rozwoju innowacyjnej Wielkopolski.	1.3.
Utworzenie Kaliskiego Inkubatora Technologicznego	Utworzenie Inkubatora Technologicznego przy Fundacji Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości	3.1. 4.1.
Budowa Poznańskiego Inkubatora Zaawansowanych Technologii	Budowa Poznańskiego Inkubatora Zaawansowanych Technologii, ułatwiającego absolwentom wyższych uczelni tworzenie własnych przedsiębiorstw na bazie najnowocześniejszych technologii.	3.1. 4.1.
Utworzenie Inkubatora Technologicznego w Ostrzeszowie	Przekształcenie Ostrzeszowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Inkubator Technologiczny.	4.1.

Ośrodek Innowacyjnej Wiedzy Menedżerskiej	Utworzenie Ośrodka, którego celem będzie przygotowanie kadry menedżerskiej wielkopolskich przedsiębiorstw do umiejętnego korzystania z najnowszych rozwiązań w dziedzinie zarządzania wiedzą i informacją o innowacjach.	2.2
Wielkopolski model kształcenia zawodowego na obszarach wiejskich	Stworzenie i uruchomienie modelu kształcenia zawodowego młodzieży na podstawie analizy zapotrzebowania ze strony regionalnej gospodarki.	3.4.
Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Lesznie	Utworzenie Centrum, którego zadaniem będzie informowanie, prowadzenie szkoleń, doradztwo dla firm, monitoring zapotrzebowania na usługi wsparcia.	4.1. 4.2.
Wielkopolskie Centrum Logistyczne	Utworzenie Centrum Logistycznego dla rozwoju przedsiębiorczości w nowej dziedzinie. Ma to służyć rozwojowi subregionu konińskiego dla przyciągania firm działających w obszarze nowych technologii.	1.2.
Poznańskie Centrum Logistyczne	Wspieranie otoczenia biznesu przez rozwój Centrum Usług Logistycznych dla zintegrowanego transportu (kolej, drogi, lotnisko). Składowanie oraz dystrybucja materiałów i produktów w Wielkopolsce w powiązaniu z siecią Europejską.	1.2. 2.3. 2.4. 4.2. 4.3.
Poznańskie Dni Techniki	Cykliczna impreza organizowana przez Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Poznaniu i Stowarzyszenia Naukowo-Techniczne, której celem jest prezentacja problemów technicznych i gospodarczych Poznania i regionu wymagających rozwiązań.	1.1. 2.1. 2.2. 2.4. 4.1.

IX Słowniczek pojęć

Aktorzy systemu innowacji – uczestnicy procesu tworzenia, wdrażania i promocji innowacji; uczelnie, instytucje badawcze, dostawcy usług finansowych i doradczych, przedsiębiorstwa i ich zrzeszenia, władze samorządowe.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje trzy rodzaje aktywności: **badania podstawowe** (prace teoretyczne i eksperymentalne, w zasadzie nie ukierunkowane na uzyskanie konkretnych zastosowań praktycznych) i **stosowane** (prace badawcze mające na celu zdobycie nowej wiedzy mającej konkretne zastosowanie) oraz **prace rozwojowe** (polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących procesów, wyrobów lub usług, nie obejmują one prac wdrożeniowych).

Sektor B+R (badawczo-rozwojowy) – ogół instytucji i osób zajmujących się pracami twórczymi podejmowanymi w celu zwiększenia zasobów wiedzy i możliwości jej zastosowań. W skład sfery B+R w Polsce wchodzi:

- placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk
- Jednostki badawczo-rozwojowe (JBR)
- Szkoły wyższe publiczne i prywatne prowadzące działalność B+R
- Jednostki obsługi nauki
- Jednostki rozwojowe – przedsiębiorstwa posiadające własne zaplecze badawcze

Foresight – proces konsultacji i zbierania doświadczeń ekspertów zmierzający do budowania średnio i długookresowych scenariuszy rozwoju regionu oraz wskazania strategicznych, przyszłościowych sektorów regionalnej gospodarki dla realizacji celów innowacyjnej polityki w Wielkopolsce.

Globalizacja – może być postrzegana jako zanik barier w światowym przepływie informacji, pomysłów, czynników (głównie kapitału i wyspecjalizowanej siły roboczej), technologii i towarów.

Rolę głównej siły w globalizacji pełnią dwa czynniki: zmiana technologiczna oraz liberalizacja rynków międzynarodowych i krajowych. Szybki postęp w technologiach informatycznych i sieciach, znaczne zwiększenie wydajności systemów transportowych i większa zdolność handlowa produktów i usług poważnie wzmocniło elastyczność decyzji dotyczących lokalizacji produkcji.

Grant – bezpośrednia dotacja o charakterze niekomercyjnym na rzecz określonego beneficjanta w celu podjęcia przez niego odpowiednich działań lub sfinansowania części budżetu projektu.

Główny Urząd Statystyczny (GUS) - naczelny organ statystyki państwowej w Polsce, utworzony w 1918.

Infrastruktura innowacyjna – tworzą ją ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, czyli podmioty wyspecjalizowane w działaniach na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, transferu i komercjalizacji nowych technologii oraz poprawy konkurencyjności gospodarki, takie jak: parki naukowe i technologiczne, centra transferu technologii i informacji, inkubatory przedsiębiorczości i centra technologiczne, ośrodki

szkoleniowo-doradcze, lokalne fundusze pożyczkowo-poręczeniowe, fundusze venture capital.

Innowacyjność – zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczna umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych.

Innowacja – zmiana wprowadzona celowo, która polega na zastępowaniu dotychczasowych rozwiązań innymi, ulepszonymi. Można wyróżnić innowacje organizacyjne oraz innowacje technologiczne w obrębie produktów i procesów.

Innowacje technologiczne dzieli się na **produktowe** i **procesowe**. W obrębie innowacji produktowych wyróżnia się produkty nowe pod względem technologicznym oraz produkty ulepszone technologicznie (zmodernizowane).

Za **produkt nowy** pod względem technologicznym uznaje się produkt, którego cechy i przeznaczenie różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych produktów. Takie innowacje mogą wiązać się z radykalnie nowymi technologiami, mogą być oparte na połączeniu istniejących technologii w nowych zastosowaniach lub mogą wynikać z zastosowania nowej wiedzy.

Produkt ulepszony technologicznie to produkt, którego działanie zostało w znaczący sposób usprawnione lub ulepszone.

Innowacja technologiczna w obrębie procesów to zaadoptowanie nowych, znacznie udoskonalonych metod produkcji, z włączeniem metod dostawy produktu. Metody te mogą wiązać się ze zmianami w obrębie urządzeń lub organizacji produkcji, albo w obu tych sferach, i mogą wynikać z wykorzystania nowej wiedzy.

Innowacje organizacyjno-techniczne obejmują przedsięwzięcia związane ze zmianą organizacji wydziałów produkcyjnych, stanowisk pracy oraz wydziałów pomocniczych, w tym realizowane w ramach własnych prac racjonalizatorskich oraz przedsięwzięcia związane zarówno z zakupem oprogramowania komputerowego, wprowadzaniem komputerów do sterowania i regulacji procesami produkcyjnymi, jak również z instalacją sieci komputerowych.

Innowacyjne przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo, które wdrożyło nowe lub znacząco udoskonalone rozwiązanie technologiczne lub organizacyjne w obrębie produktów lub procesów w danym okresie badawczym.

Instytucje wsparcia – to instytucje, które koncentrują swoją aktywność na newralgicznych dla procesów rozwojowych obszarach wspierania przedsiębiorczości i procesów innowacyjnych w formie:

- szerzenia wiedzy i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia, informację w ramach **ośrodków szkoleniowo-doradczych**;
- pomocy w transferze i komercjalizacji nowych technologii w ramach **centrów transferu technologii**;
- pomocy finansowej (*seed capital*) w formie parabankowych **funduszy pożyczkowych i poręczeniowych**, oferowanej osobom podejmującym działalność gospodarczą i młodym firmom bez historii kredytowej (*start-up*);
- szerokiej pomocy doradczej, technicznej i lokalowej dla nowo powstałych przedsiębiorstw w pierwszym okresie działania w **inkubatorach przedsiębiorczości i inkubatorach technologicznych**;

- tworzenia skupisk przedsiębiorstw (tzw. klasterów, z ang. *cluster*) i animacji innowacyjnego środowiska poprzez łączenie na określonym zagospodarowanym terenie usług biznesowych i różnych form pomocy firmom w ramach: **parków technologicznych**, stref biznesu, parków przemysłowych.

Dla instytucji tych przyjęło się w Polsce określenie – ośrodki innowacji i przedsiębiorczości.

Kapitał ludzki – to zasób wiedzy, umiejętności, zdolności i entuzjazmu, zawarty w danym społeczeństwie.

W uproszczeniu utożsamia się go z wiedzą i umiejętnościami zasobów ludzkich.

Kapitał intelektualny – wiedza i umiejętności kadr regionalnych, a na poziomie przedsiębiorstwa: wykształcenie i umiejętności pracowników oraz ich zaangażowanie w rozwój firmy.

Kapitał społeczny – różne formy więzi społecznych stanowiących podstawę relacji między ludźmi i ciałami społecznymi.

Kapitał społeczny można określić jako zespół takich cech organizacji społecznej jak zaufanie, normy i powiązania między jednostkami, które zwiększają ich sprawność w zbiorowym działaniu, a zarazem czynią z nich wspólnotę, pozwalając im na osiągnięcie pewnych celów niemożliwych do realizacji bez posiadania tego kapitału.

Klaster (grono) – sieć małych i średnich przedsiębiorstw, które ze względu na swoją niewielką siłę przy działaniu w pojedynkę decydują się na współpracę.

Klaster obejmuje kontakty i współpracę przedsiębiorstw z instytucjami naukowo-badawczymi i władzami publicznymi.

Korzyści skali – obniżenie kosztu produkcji jednostki dobra, spowodowane zwiększeniem produkcji i zużycia niezbędnych do jego powstania zasobów. Korzyści skali pojawiają się, gdy wzrost zużycia zasobów wywołuje proporcjonalnie większy wzrost wielkości produkcji. Im większa produkcja, tym bardziej możliwe jest zastosowanie szybszego i bardziej wydajnego wyposażenia produkcyjnego.

Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU) - powstał w październiku 1996 roku z inicjatywy Polskiej Fundacji MSP (obecnie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości), która pełni rolę koordynatora działań systemu. KSU jest elementem krajowego systemu wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Kultura innowacyjna – obejmuje zachowania (elastyczność, otwartość na współpracę, świadomość o konieczności wprowadzania zmian i ustawicznego zdobywania wiedzy) charakterystyczne dla danej zbiorowości społecznej stwarzające dobre warunki dla powstawania i rozwoju innowacji.

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa. W rozumieniu Ustawy Prawo działalności gospodarczej z dnia 9 listopada 1999 roku (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.) za **małego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz

- 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 7 milionów € lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 5 milionów €.

Nie uważa się jednak za małego, przedsiębiorstwa, w którym przedsiębiorcy inni niż mali posiadają:

- 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
- 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Zgodnie z ww. ustawą, za **średniego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, nie będącego małym przedsiębiorcą, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
- 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 40 milionów € lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 27 milionów €.

2. Nie uważa się jednak za średniego, przedsiębiorstwa, w którym przedsiębiorcy inni niż mali i średni posiadają:

- a. więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
- b. prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- c. więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Park naukowy/technologiczny - zainicjowany i subwencionowany ze środków publicznych kompleks naukowo-przemysłowy, którego zadaniem jest tworzenie klimatu sprzyjającego przedsięwzięciom innowacyjnym, zwiększającego dynamikę rozwoju regionu poprzez transfer i komercjalizację technologii ze sfery B+R do praktyki gospodarczej. Park naukowy/technologiczny jest ulokowany na terenie lub w pobliżu ośrodka naukowego, przez co zapewnia kontakty podmiotów gospodarczych z instytucjami naukowymi. Dostarcza odpowiedniej do potrzeb powierzchni pomieszczeń na prowadzenie działalności MŚP, laboratoriów, instytutów naukowo-badawczych. Zapewnia w pewnym zakresie usługi wspierające biznes (gł. doradztwo patentowe i technologiczne), a także pośredniczy w pozyskiwaniu środków finansowych na prace badawcze, wdrożeniowe i uruchomienie działalności nowych firm, gł. typu *spin-off*.

Produkt krajowy brutto (PKB) - mierzy wielkość produkcji wytworzonej przez czynniki wytwórcze zlokalizowane na terytorium danego kraju niezależnie od tego, kto jest ich właścicielem (tak, więc zarówno mieszkańców danego kraju, jak i cudzoziemców) w określonym okresie, przeważnie jednego roku.

Regionalny system innowacji – zbiór firm i instytucji wzajemnie powiązanych na terytorium regionu, działających na rzecz lub sprzyjających procesowi innowacji i postępu technologicznego w gospodarce.

SWOT jest akronimem angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse w otoczeniu), *Threats* (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
 - wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.
- Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:
- zewnętrzne pozytywne - szanse,
 - zewnętrzne negatywne - zagrożenia,
 - wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji,
 - wewnętrzne negatywne - słabe strony organizacji.

Transfer technologii – Transfer technologii to proces, dzięki któremu technologia, wiedza i/lub informacja rozwinięte przez daną organizację, na danym terenie lub w określonym celu, są aplikowane i użytkowane w innej organizacji, na innym terenie lub w innym celu.